UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Komparace českých a čínských názvů léčiv

Comparison of czech and chinese drugs

OLOMOUC 2015 Michaela Grycová

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Vlastimil Dobečka

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla veškeré použité prameny a literaturu.

V Olomouci 1.5.2017 Podpis: …….

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá komparací čínských a českých názvů léčiv ATC skupiny J01. Cílem je porovnat odlišnosti v obou jazycích při pojmenování mezinárodně nechráněných názvů (nebo také generických názvů), které budu analyzovat ze sémantického hlediska, jehož součástí je pro úplné pochopení i analýza původu slov. Jako výstup práce můžeme očekávat kvantitativní výsledky analyzovaného korpusu, i kvalitativní zhodnocení některých jevů. Součástí práce je příloha, která může nastínit situaci dostupnosti zkoumaných léčiv v těchto skupinách v Čínské lidové republice z února 2017.

Klíčová slova: analýza, chemické názvosloví, komparace, čínská a česká terminologie, sémantika, lexikologie

Počet stran: 77

Počet slov: 12 914

Počet znaků: 77 296

Počet použitých monografií: 18

Počet elektronických zdrojů: 11

Počet příloh: 1

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu práce panu Mgr. Vlastimilu Dobečkovi za pomoc při zpracování magisterské diplomové práce.

Ediční poznámka

Při přepisu čínských znaků jsem používala standardizovanou transkripci pinyin. V práci jsou všechny znaky uvedené ve zjednodušené formě.

Obsah

1. Úvod 8
2. Metodologie 9
3. Zdroje 11
4. Teoretická část 13
4.3. Způsoby tvoření chemických názvů 15
4.3.1. IUPAC (International Union of Pure and Applied Chemistry) 15
4.3.2. Ostatní 15
4.3.3. Názvoslovné principy 16
4.5. Tvoření slov v čínštině 19
6. Praktická část 21
6.1. Tetrackliny a amfenikoly 22
6.2. Beta-laktamová antibiotika, peniciliny 25
6.3. Jiná beta-laktamová antibiotika 31
6.4. Sulfonamidy a trimethoprim 41
6.5. Makrolidy, linkosamidy a streptograminy 44
6.6. Aminoglykosidová antibiotika 47
6.7. Chinolonová Antibakteriální Léčiva 50
6.7 Vyhodnocení 60
7. Závěr 62
8. Resumé 64
9. Seznam literatury 65
10. Seznam příloh 68
11. Přílohy 69

1. Úvod

Jak je z názvu partné, téma diplomové práce se bude zabývat komparací českých a čínských názvů léčiv. Je zaměřeno na komparaci generických názvů s důrazem na skupinu antibakteriálních a antimykotických léčiv.

Chemickým názvoslovím se zabývám z toho důvodu, že se dotýká nejen samotného chemického průmyslu, ale má zásadní vliv na farmaceutický průmysl a medicínu. Farmaceutický průmysl má ve světě nezastupitelné místo, protože se nepřímo přes medicínu dotýká zdraví a života lidí. Široká veřejnost stále často označuje Čínu jako „továrnu“. Při pohledu na reálně obrovské rozdíly mezi importovanými léčivy a domácí produkcí, které můžeme vidět v databázi, je tato skutečnost ještě prominentnější. Ať už se jedná o produkty tradiční čínské medicíny nebo výrobu západních léků pro čínský trh, stojí za to se nad tímto tématem pozastavit a lépe porozumět tomu, s čím se v Číně a čínském prostředí setkáme jako první – s čínským jazykem.

Během vývoje odborného názvosloví v Číně, které se datuje na konec 19. a celé 20. století, myslitelé tápali, jakým způsobem představit západní vědění čínskému prostředí. Po celou dobu byla situace nejednotná, vystřídalo se několik způsobů a postupů, jakými převzít západní vědění, a spousta z nich přetrvala do dnešní doby. Na druhou stranu stejným vývojem muselo projít i české chemické názvosloví, ve kterém také najdeme spoustu triviálních nesystematických termínů.

Jaká je situace v českém a čínském prostředí v této době, kdy je ve světě potřeba přesného a systematického komunikačního nástroje v podobě odborné terminologie, bude cílem diplomové práce. Na základě analýzy budou definovány odlišnosti mezi českými a čínskými názvy léčiv, které pomohou udělat si představu o problémech a tendencích, ale také o společných vlastnostech, které čekají zájemce o zmíněné odvětví a terminologii.

Přínos práce by také mohl být pro všechny, kdo plánují cestu do Číny a mají obavy z představy, že budou muset řešit akutní zdravotní problémy v zemi jako je Čína, kde neplatí stejné směrnice pro názvy nebo dávkování aktivních látek v přípravku, jako je běžné v České republice, popř. Evropské unii. Práce nabídne seznam generických názvů, podle kterých je možné se zorientovat.

2. Metodologie

Diplomová práce bude rozdělena do dvou oddílů – teoretické části a praktické části s vlastní analýzou. Teoretickou část věnuji definicím termínů, popisu principů chemického názvosloví, historickému kontextu, české a čínské slovotvorbě a jejím rozdílům. V praktické části budu postupně analyzovat vybrané názvy léčiv, z čehož následně vyvodím závěry.

Jako primární zdroje použiji data, která poskytují databáze státních institucí. Pro české přípravky to je SÚKL (Státní ústav pro kontrolu léčiv). V tomto zdroji vyhledám zvolenou skupinu léků, která se zde nachází pod kódem příslušné skupiny (ATC) podle norem WHO (World Health Organization). Z výsledného korpusu poté přiřadím odpovídající čínské ekvivalenty. Data pro čínské přípravky pochází z databází CFDA - China Food and Drug Administration/中国食品药品临督管理总局 [zhōngguó shípǐn yàopǐn lín dū guǎnlǐ zǒngjú]. Zdroje pro oba primární zdroje uvádím v seznamu literatury a bližší informace v kapitole o zdrojích. V čínské databázi se zaměřím na první dvě skupiny, ve kterých je možné vyhledávat – v databázi domácích léků 国产药品 [guóchǎn yàopǐn] a importovaných léků 进口药品 [jìnkǒu yàopǐn].

Zvoleným korpusem budou názvy ATC skupiny J01: Antibakterální léčiva pro systémovou aplikaci (více o ATC ve zdrojích). Je to skupina léčiv, se kterými je podle mého názoru možné se v Číně reálně setkat. Druhým důvodem je návaznost na téma bakalářské práce, kde jsem se věnovala čínským nemocem. Lingvistická analýza a následná komparace bude probíhat na základě generického názvu, který by měl částečně odrážet chemické složení (nebude se zabývat obchodním názvem). Do korpusu dále nejsou zahrnuta léčiva, která nejsou registrována v databázi CFDA. Seznam celé skupiny ATC J01, J02, J04 s vyznačeným finálním korpusem je součástí přílohy. Názvy, které nevyhovovaly kritériím, vyznačuji červenou barvou.

Od ATC skupiny J01 systematicky postupuji podle názvů uvedených ve skupinách a kategoriích. Předmětem výzkumu jsou originální názvy poslední páté kategorie, protože v názvech skupin se výrazy opakují. Stejně tak nezahrnuji opakující se názvy, většinou zmíněny jako kombinace několika účinných látek. Dá se předpokládat, že seznam ATC uvedený na stránkách SÚKL bude vycházet ze západní normy určené

organizací WHO, tedy bude významově odpovídat anglické verzi. Při zpracování části korpusu tuto hypotézu mohu ověřit, pokud nebudeme přihlížet k odlišné ortografii jazyků.

Při analýze termínů se inspiruji studií Zdenky Novotné o přejímání slov v čínštině. České názvy analyzuji podle zásad organické nomenklatury Jaroslava Fikra a obecných principů tvoření slov v češtině podle Františka Čermáka. V obou jazycích se budu zabývat především sémantikou názvů. K analýze budu používat etymologické, výkladové a chemické slovníky a příručky, které uvádím v seznamu literatury.

3. Zdroje

SÚKL

Státní ústav pro kontrolu léčiv (zkráceně také SÚKL) je organizační složka státu, která spadá pod Ministerstvo zdravotnictví České republiky. Hlavním úkolem je kontrola léků, zdravotnických pomůcek a zdravotní techniky, aby byly bezpečné, účinné a funkční. Součástí je databáze léčiv a léčivých přípravků, které jsou dostupné v České republice společně se všemi informacemi z příbalových letáků. Uvedení nových léčiv na trh podléhá schvalovacímu řízení (registraci), kdy se hodnotí účinnost, jakost a bezpečnost přípravku. V databázi je možné vyhledávat podle jména přípravku, účinné látky, ATC skupiny a data registrace. [1] V diplomové práci uvádím data z února 2017.

CFDA

China Food and Drug Administration/中国食品药品临督管理总局 [zhōngguó shípǐn yàopǐn lín dū guǎnlǐ zǒngjú] je čínský státní orgán se sídlem v Pekingu, který dohlíží nad bezpečností potravin a léčiv. Je založen na stejném principu jako Food and Drug Administration v USA. Pole působnosti tohoto orgánu se vztahuje pouze na území Čínské lidové republiky (nezahrnuje Taiwan). Hlavní úkoly jsou obdobné jako u českého ekvivalentu – předpisy a regulace týkající se potravin a léků, registrace nových produktů a další. Databáze poskytuje informace o přípravcích vyrobených v ČLR, importovaných lécích a výrobcích, databázi povolených farmaceutických přísadách a neúplný list očkovacích látek.[2] Získaná data z čínské databáze pro korpus jsou také z února 2017.

ATC skupiny (Anatomical Therapeutic Chemical classification system)

Klasifikace podle ATC skupin rozděluje účinné látky do různých skupin podle orgánu nebo místa, ve kterém účinkují, či podle jejich terapeutických, farmakologických a chemických vlastností. Celá klasifikace se rozděluje do čtrnácti skupin a každá z nich má další čtyři kategorie. Druhá kategorie označuje farmakologicko-terapeutickou podskupinu, třetí a čtvrtá kategorie chemicko-terapeuticko-farmakologické podskupiny, poslední pátá kategorie pak účinnou látku. Kategorie je také možné

[1] SÚKL: Státní ústav pro kontrolu léčiv [online]. [cit. 2017-02-21]. Dostupné z: http://www.sukl.cz/
[2] CFDA: [online]. [cit. 2017-02-21]. Dostupné z: http://www.sfda.gov.cn

jednoduše hledat podle stanovených kódů (např. A10BA02). Jako názvy pro ATC skupiny se používají nepatentované mezinárodní názvy INN (International non-proprietary names). Pokud to není možné, pak se využívá názvů USAN (United States Adopted Name) nebo BAN (British Approved Name).

Podle oficiálních informací je nová látka do ATC skupiny zařazena v případě, že splňuje alespoň jednu ze tří podmínek:

- Nové účinné látky nebo biologické přípravky navržené na licenci ve více zemích.
- Již existující a popsaná látka, která se používá v různých zemích. Je jí přiřazen INN, popřípadě USAN nebo BAN název.
- Bylinné přípravky schválené příslušnými regulačními orgány na základě dokumentace obsahující účinnost látky, data o bezpečném užívání a kvalitativních vlastnostech.

Stejné látce může být přiřazen různý ATC kód, pokud má například různé místní a systémové použití, nebo různé dávkování. [3]

ATC skupina sdružuje všechna léčiva, která patří do určité skupiny. Ne všechna léčiva jsou povolena ve všech zemích, a proto můžeme vidět, že reálný počet názvů v korpusu je mnohem menší než celá skupina J01. Je třeba mít na paměti, že korpus je založen na léčivech registrovaných v Čínské lidové republice (bez jejich kombinací), tedy nevypovídá nic o používání těchto léčiv v České republice. K takovému postupu jsem se rozhodla, protože CFDA databáze poskytuje důvěryhodný zdroj pro oficiálně přijímané čínské termíny. Rozdíly mezi registrovanými přípravky obou zemí mohou být předmětem dalšího výzkumu.

[3] *WHO Collaborating Centre for Drug Statistics Methodology* [online]. Marcus Thranes 0473 Oslo [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: https://www.whocc.no/atc/structure_and_principles/

4. Teoretická část

4.1. Slovo a slovní zásoba

Slovní zásoba, nebo také lexikon, je souhrn všech lexikálních jednotek, jejichž počet není reálně zjistitelný a neustále se proměňuje. Lexém je základní a primární jednotku lexikální roviny jazyka. Ta má primárně dvě složky: zvukovou (nebo grafickou) a obsahovou, jejíž význam je slovu připsán na základě společenské konvence.[4] Centrem slovní zásoby je jeho jádro (nejčastěji používaná slova) a jeho opakem jsou lexikální jednotky, které stojí na periferii lexikálního systému. U obou dochází k neustálému prolínání, podle toho, jak se jazyk mění. Na periferie patří například málo frekventovaná slova, slova cizího původu, a ta část zásoby, kterou označujeme jako pasivní. Zde stojí na hranici lexikální zásoby právě odborné názvosloví a terminologie.[5]

4.1.1. Termín a terminologie

Termín je základní jednotkou terminologie. Definuje se jako pojmenování ve technickém nebo vědním systému, kde se vyznačuje nezávislostí na textu, monosémickou povahou a konkrétností. Ačkoli jako jeden z ukazatelů uvádím monosémii, můžeme se setkat s tzv. terminologickými homonymy. Tyto termíny mají v různých odvětvích různý význam. Poštolková ve své knize uvádí příklad operace v lékařství a v informačních technologiích.[6] Podle Langslowa ale stačí, pokud termín splňuje podnímku, že mu rozumí odborník dané disciplníny a termín je standardizovaný. V tom případě nemusí být gramaticky ani lexikologicky odlišný.[7] Někdy se v publikacích rozlišuje rozdíl mezi terminologií a nomenklaturou. Výraz nomenklatura se nejčastěji objevuje ve spojení s exaktními vědami jako biologie, chemie a medicína. Někteří teoretikové se domnívají, že mezi oběma není možné určit přesnou hranici, jiní přikládají nomenklatuře funkci hierarchizační, ne jenom pojmenovávací, jak je typické pro termín.[8]

[4] PETRÁČKOKVÁ, Věra a Jiří KRAUS. *AKADEMICKÝ SLOVNÍK CIZÍCH SLOV*. Český Těšín: Nakladatelství Fortuna, 1998. ISBN 80-200-0607-9. s. 757.
[5] ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda*. Karolinum Press, 2011, 382 s. ISBN 8024619466.s. 15.
[6] POŠTOLKOVÁ, B. *O české terminologii*. Praha: Academia, 1983, 83 s. s. 24.
[7] LANGSLOW, David R. *Medical Latin in the Roman Empire*. Oxford: Oxford University Press, 2002. s. 6-7.
[8] BLATNÁ, Libuše. Termín – terminologie, název – nomenklatura. *Československý terminologický časopis.* 1964. s. 343.

Pro účely práce budu považovat terminologii a nomenklaturu, termín, název, výraz jako synonyma.

4.1.2. Přejímání lexikálních jednotek

Z předchozích definicí vyplývá, že jazyk se neustále vyvíjí a s sním i slovní zásoba, která se zákonitě obohacuje novými prvky. Těmi se inspiruje z domácího i z mezinárodního prostředí. Terminologie se nejčastěji inspiruje cizojazyčnými prvky, ať už jde o oblast techniky, vědy nebo sportu a kultury. Nové vlivy do jazyka vnáší i sami uživatelé, konkrétně obdivovatelé všeho „cizího a módního". Přejímání termínů z cizích jazyků ale Čermák považuje za správné, protože tyto výrazy jsou obvykle nové, a tudíž nezatížené jinými významy. To řeší problém nežádoucích asociací, které by vznikaly, pokud by termíny byly inspirovány prvky mateřského jazyka. Tato slova mohou v jazyce fungovat jako mezinárodní slova (internacionalismy). Internacionalismy jsou shodné skupiny slov pro většinu evropských a menší část neevropských jazyků. Za jejich původ jsou považovány hlavně latina a řečtina, ale můžeme najít přejímky i z jiných jazyků, např. anglické počítačové nebo italské hudební terminologie. Typu internacionalismů převedených doslovným překladem říkáme pojmenovací dublety. Tato možnost překládání je jednou z dalších specifik odborných termínů, protože zamezuje posunu významu termínu.[9]

4.2. Chemická slovní zásoba

Chemické názvosloví zachycuje strukturu sloučenin, kterých je v současné době v časopise Chemical Abstracts zaregistrováno přes dvacet milionů. Jako jazyk se považuje za umělý se schopností snadno vytvořit jednoznačný název pro jakoukoli sloučeninu. Jakožto umělý jazyk používá struktury, které nejsou pro živé jazyky přirozené (řecká písmena, arabské a římské číslice, závorky, interpunkční znaménka atd.). Nejpřesnější charakteristikou sloučeniny je její prostorová struktura, kterou se názvosloví snaží pomocí různých vzorců a pravidel zapsat lineárně, nebo alespoň podat informaci o obsažených molekulách či chemických skupinách.[10]

[9] ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda*. Karolinum Press, 2011, 382 s. ISBN 8024619466.s. 120-121.
[10] FIKR, Jaroslav a Jaroslav KAHOVEC. *Názvosloví organické chemie*. Olomouc: Rubiko, 2002. ISBN 9788073460884. s. 4-10.

4.3. Způsoby tvoření chemických názvů

4.3.1. IUPAC (International Union of Pure and Applied Chemistry)

Mezinárodní organizace založena v roce 1919, která se zabývá standardizací chemické terminologie. Protože nahradila organizaci, která do té doby měla na starost zmíněné úkoly, můžeme říct, že má dlouhou historii ve vytváření jednoznačného, konzistentního a jednotného názvosloví. Hlavním úkolem je unifikovat a kontrolovat chemické názvy a kódy v případech, kde by mohly vytvořit újmu (ve farmacii, lékařství, legislativě atd.). Tyto názvy jsou přijímány po celém světě, tutíž je terminologie IUPAC uznávána jako mezinárodní autorita. Všechny dokumenty vychází v anglickém jazyce v časopise *Pure and Applied Chemistry* (*PAC*).[11] IUPAC názvy se v analýze neobjevují, ale mají přímou spojistost s jejich tvorbou. Při analýze se odkazuji na prostorovou strukturu sloučeniny, nebo na části v IUPAC názvu, který je jejím oficiálně uznávaným lineárním zápisem.

4.3.2. Ostatní

Existují i jiné principy, se kterými je možné se setkat. Pro potřeby práce není třeba uvádět prostorové či schematické zkratky a značky, jakými se struktury zapisují (sumární, strukturní vzorce a další), ale rovnou uvést slovní názvosloví organických sloučenin podle knihy Názvosloví organické chemie. Ty mohou být následující:

Triviální názvy

Takový název nevypovídá nic o systematice názvu. Patří do nich starší, již vžité názvy z doby, kde nebyla struktura známa. Často souvisí s místem jejich výskytu nebo vlastnostmi (např. kofein, glycerin)

Semisystematické názvy

V semisystematickém názvu má význam jen část (většinou předpona nebo přípona). Zbytek názvu je triviální (např. teflon, pyridin)

Systematický název

[11] *IUPAC: International Union of Pure and Applied Chemistry* [online]. New York [cit. 2017-04-27]. Dostupné z: https://iupac.org/what-we-do/nomenclature/

Systematický název je takový název, ze kterého je možné vyvodit chemickou strukturu. Morfémy zde jsou speciální názvoslovné jednotky, které mají vztah ke struktuře nebo způsobu umístění v molekule (např. oktadekanol)

V praxi se můžeme setkat také s následujícími názvoslovími, která nejsou součástí práce:

- Opisné názvy
- Technické názvy (komerční, obchodní)

4.3.3. Názvoslovné principy

Fikr ve své knize uvádí, že se zatím chemikům nepodařilo vytvářet názvy pro miliony sloučenin podle jediného principu. Nejvíce se používá princip substituční, dále pak aditivní, subtraktivní, konjunktivní a záměnný. Z toho důvodu se můžeme setkat se situací, kdy má sloučenina několik správných názvů podle různých principů.

Substituční princip

Takový princip, kde se uvádí funkční skupina, která nahrazuje (substituuje) jeden nebo více atomů vodíku. Tyto změny se vyjadřují pomocí předpon a přípon. Výjimkou je hlavní skupina, která může být jen jedna a uvádí se na konci názvu jako přípona, všechny ostatní funkční skupiny pak abecedně jako předpony. Pro správné určování hlavní skupiny existuje tabulka zařazení funkčních skupin podle nadřazenosti.

Aditivní princip

Princip je založen na skládání (adici) jednotlivých částí beze ztráty atomů nebo skupin. Takové názvy se dají pojmenovat několika různými způsoby.

Subtraktivní princip

Subtraktivní princip uvádí odečtení (subtrakci) atomů, iontů a skupin, které se nachází v původní sloučenině. To se může dít například změnou přípony nebo přidáním předpony.

Konjunktivní princip

Název se vytváří pomocí spojení (konjunkce) názvů jednotlivých složek. Používá se při spojování kruhových systémů s uhlíkatými řetězci, které obsahují hlavní skupinu.

Záměnný princip

Princip je založen na záměně jednoho atomu nebo skupiny (jiné než vodík) za jinou skupinu. Vychází z předpokladu, že základní skeleton sloučeniny je pouze uhlíkatý řetězec a veškeré záměny uhlíku za heteroatom se vyjadřují pomocí předpon. Předpony končí na -a. [12]

4.3.4. Mezinárodně nechráněný název (INN – International Non-proprietary Name)

INN je jednou z aktivit WHO, která zaručuje vytvoření a prosazení mezinárodních standardů pro biologické, farmaceutické a jim podobné produkty. Program INN funguje již přes šedesát let. Jejím hlavním cílem je vytvoření mezinárodních nechráněných názvů pro farmaceutické přípravky tak, aby každý název byl originální a nezaměnitelný. Název existuje současně s IUPAC názvem, jen poskytuje jednodušší komunikaci ve farmaceutickém průmyslu a medicíně. Pro vytvoření takového názvu existuje publikace *International Nonproprietary Names (INN) for pharmaceutical substances: Names for radicals, groups & others Comprehensive list*, kde jsou uvedeny často používané předpony a přípony pro chemické látky. Tento název je znám také jako generický, tedy ten, který je předmětem analýzy diplomové práce.[13]

Protože INN názvy jsou různorodou kombinací vytvořené názvy, nedá se očekávat, že bychom si vystačili s principy chemického názvosloví. Proto se odkazuji obecné principy tvoření slov podle Franštiška Čermáka, který dále uvádí pro chemické názvosloví důležité přejímání z cizích jazyků, abreviace (tvoření zkratek a zkratkových slov a odvozování pomocí různých typů sufixace (pro češtinu častější) a prefixace. Typy převodů kompozicí a kalkováním jsou identické s čínských jazykem a definuji je v další kapitole.[14]

4.4. Chemické názvy v čínštině

[12] FIKR, Jaroslav a Jaroslav KAHOVEC. *Názvosloví organické chemie*. Olomouc: Rubiko, 2002. ISBN 9788073460884. s. 15-25.

[13] *The use of common stems in the selection of International Nonproprietary Names (INN) for pharmaceutical substances*. Geneva: World Health Organization, 2002. s. 1.

[14] ČERMÁK, František. *Lexikon a sémantika*. Praha : NLN, 2010. S. 185-205.

Odborná chemická terminologie se do Číny začala dostávat po druhé opiové válce 1839-1841). Přinášeli ji misionáři, kteří se v Číně snažili šířit křesťanskou víru. Chemie byla přijata hlavně jako způsob, jakým analyzovat železnou rudu a naleziště uhlí, aby se Čína mohla osamostatnit a přestala se spoléhat na drahém dovozu ze zahraničí. [15]

Nejznámější osobnosti, které se zapsaly do historie tvorby názvosloví, jsou John Feyer a Shou Xu. Spolu vydali knihu Huaxue Jianyuan (Elements of Chemistry), která byla přijata východními i západními překladateli a dodnes se používá. Ze západního názvu byla přejata první hláska (nebo druhá, pokud první nevyhovovala) – fonetikum, které většinou nesouvisí s podstatou názvu. K fonetiku byl přiřazen radikál kategorie. Ten určuje fyzikální, chemickou nebo jinou vlastnost látky. Pokud je například sloučenina tekutá, bude mít radikál vodu. Kovové sloučeniny budou mít radikál kov atd. Většinou její význam nesouvisí s podstatou názvu. .[16]

Tato metoda byla ještě v konstrastu s přejímáním názvů pouze na základě fonetické podoby, která se v té době používala. Takové názvy byly pro čínské obyvatelstvo skoro nemožné se naučit, a navíc vyžadovaly obrovské množství čínských znaků. Metoda Johna Feyera a Shou Xua v 19. století ztratila na popularitě. Jedno z možných vysvětlení, proč se ze začátku přiklonili právě k fonetickému přepisu s radikálem může být v tom, že je tento princip nejsnazší. Nalezení vhodného deskriptivního znaku mohlo být v té době velmi obtížné. Na rozdíl od binárního pojmenování v anorganické chemii (např. NaCl jako *na lyu*), transliterace v organické chemii měla za následek nepraktické třeba pětislabičné názvy, které se i špatně vyslovovaly. Ethylát acetonu měl původně znít *yi tuo li a xi duo ni*.

Yu Heqin publikoval Zhongguo youji mingming cao[17], ve kterém začal překládat názvy na základě významu, chemických vlastností a struktury sloučeniny pomocí již známých znaků. Jeho názvy se dnes nepoužívají, ale ovlivnily pozdější principy přejímání chemické terminologie. Ačkoli někteří překladatelé se zaměřili i na překlad významu

[15] Reardon-Anderson, J. *The Study of Change: Chemistry in China, 1840-1949*, Cambridge: Cambridge University Press, 1991. s. 29-52.

[16] WANG, Yangzong. The Translation of Chemical Elements in Huaxue Jianyuan. *Sinica Leidensia* [online]. Brill, 2001. s. 274. 2001 [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=6O6pNS4oYWwC&pg=PA273&lpg=PA273&dq=Huaxue+Jianyuan&source=bl&ots=z0Jmf4BGUb&sig=-kuGm87dFmq2jKo_VY2nlugsNEc&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwiH6djEq8jTAhWka5oKHZ-cBPoQ6AEIKzAB#v=onepage&q=Huaxue%20Jianyuan&f=false

[17] Návrh čínských termínů v organické chemii

západních termínů namísto zápisu zvukové části, situaci zkomplikovalo vydání Huaxue yuhui[18], podle kterého se postupně názvy založené na významu začali překládat foneticky. Oba principy se nesystematicky používaly až do roku 1932, kdy byl založen „The National Institute for Compilation and Translation“, který začal názvosloví standardizovat. Jejich publikace Huaxue Mingming Yuanze se stala základem pro překlad chemických názvů do čínštiny. [19]

Protože systém překladu chemického názvosloví pomocí fonetika a radikálu v 19. století vytvořil novou sadu znaků, která je na první pohled rozpoznatelná společně se změnou tónu, nebudu tyto výrazy považovat za fonetickou výpůjčku, ale v analýze ji zařadím jako kalk.

4.5. Tvoření slov v čínštině

Do kapitoly tvoření slov v čínštině zařazuji některé metody popsané ve studii Zdenky Novotné.

Deskripce

Princip deskripce názvu zavádím u případů, kde nedošlo k převzetí z jiného jazyka. Výraz je přesto novotvar, který byl pojmenován podle svých specifických originálních vlastností.

Kompozice

Kompozice je novotvar, vzniklý skládáním již existujících morfémů.[20]

Fonetická výpůjčka

Fonetická a významová složka pojmu je převzata z výchozího jazyka a převedena do fonologické soustavy cílového jazyka. Při výběru grafému pro fonetickou výpůjčku se rodilému mluvčímu neznalému této výpůjčky může zdát postavení znaků v textu nesmyslné. Existují ovšem i případy, kdy se podaří nalézt grafém fonetické výpůjčky,

[18] Chemické názvosloví

[19] CHENG, Hao. Analysis of Chinese Chemical Language and Terminology. *International Journal of Languages, Literature and Linguistics* .2015. s. 246. 2015 [cit. 2017-04-26]. DOI: 10.18178/IJLLL. Dostupné z: http://www.ijlll.org/vol1/47-CL00017.pdf

[20] LOTKO, Edvard. *Slovník lingvistických termínů pro filology*. 3. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. s. 61.

který poukazuje na význam slova. V limitovaných případech mají všechny grafémy ve slově význam, např. 维他命 wéitāmìng (podporovat něčí život).[21]

Hybridní výpůjčka

Do této kategorie zařadím výrazy částečně převedené foneticky a částečně doslovným překladem.

Kalk

Kalk označuje doslovný překlad cizího výrazu. Kalky se vyznačují tím, že každý morfém zdrojového výrazu je nahrazen již existujícím ekvivalentem cílového jazyka. Kalkováním nedochází k posunu významu v cílovém jazyce.[22]

[21] NOVOTNÁ, Zdenka. Contributions to the Study of Loan-Words and Hybrid Words in Modern Chinese. Archiv orientální, 1967, roc. 35, s. 613

[22] LOTKO, Edvard. *Slovník lingvistických termínů pro filology*. 3. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. s. 58.

6. Praktická část

V korpusu se nachází 268 termínů. V analýze jednotlivé názvy rozdělím do tabulky, která bude obsahovat český výraz vlevo a čínský vpravo. Pod nimi provedu sémantický rozbor všech částí, popřípadě zařadím do kategorie, pokud bude název splňovat kritéria. Vedle čínského názvu uvádím transkripci pinyin, kde pro jednotnost a přehlednost práce budu rozlišovat, a tedy i rozdělovat pouze jednotlivé morfémy, víceslabičné fonetické výpůjčky, kde se neuplatňuje současně i význam rozlišovat nebudu.

Jaroslav Fikr uvádí, že chemické názvy se tvoří skládáním předpon a přípon, protože budu při analýze o všech částech názvu mluvit jako o předponách a příponách.[23] Jedinou koncovkou je latinská koncovka -in, která je specifická pro tvoření chemických termínů.

V čínštině kvůli znakovému písmu nevzniká problém tvoření předpod, přípon a skupin, protože jeden znaky zastupuje všechny modifikace. Proto tyto odlišnosti nebudu rozlišovat a budu se řídit analyzovaným českým výrazem (například pokud je v českém názvu skupina amino-, budu ji v čínštině analyzovat amino, pokud bude v českém názvu připona -amid, v čínském názvu ji analyzuji také jako amid). Z toho důvodu se při analýze a komparaci nebudu zabývat morfologickými změnami češtiny.

[23] FIKR, Jaroslav a Jaroslav KAHOVEC. *Názvosloví organické chemie*. Olomouc: Rubiko, 2002. ISBN 9788073460884. s. 8.

6.1. Tetrackliny a amfenikoly

Doxycyklin

z názvu deoxytetracyklin

deoxy – chemická předpona *(dosl. bez kyslíku)*

cyklin – zkratka pro tetracyklin *(sloučenina obsahující čtyři uhlíkaté řetězce a chemickou slovotvornou koncovku -in)*

多西环素 [duōxī huán sù]

多西 [duōxī] – fonetická výpůjčka z doxy-

环素 [huán sù] – kalk slova cyklin *(环 kolo, kruh; 素 element, složka)*

Chlortetracyklin

chlor – označuje přítomnost heteroatomu chlóru

tetracyklin - sloučenina obsahující čtyři uhlíkaté řetězce a chemickou slovotvornou koncovku -in

金霉素 [jīn méi sù]

kalk obchodního názvu „aureomycin“

金 [jīn] – zlatý, kalk latinského aureus

霉素 [méi sù] – kalk mycinu *(houba a slovotvorná koncovka -in)*

Metacyklin

meta – obsahuje methylovou skupinu

cyklin – zkratka tetracyklinu *(sloučenina obsahující čtyři uhlíkaté řetězce a chemickou slovotvornou koncovku -in)*

美他环素 [měitā huán sù]

美他 [měitā] - fonetická výpůjčka předpony meta-

环素 [huán sù] – kalk slova cyklin *(环 kolo, kruh; 素 element, složka)*

Oxytetracyklin

oxy – předpona odkazující na přítomnost kyslíku ve sloučenině

tetracyklin - sloučenina obsahující čtyři uhlíkaté řetězce a chemickou slovotvornou koncovku -in

土霉素 [tǔ méi sù]

z obchodního názvu „terramycin“

土 [tǔ] – země, půda, kalk latinského terra-

霉素 [méi sù] - kalk mycinu *(houba a slovotvorná koncovka -in)*

Tetracyklin

sloučenina obsahující čtyři uhlíkaté řetězce a chemickou slovotvornou koncovku -in

四环素 [sì huán sù]

四 [sì] – čtyři, kalk předpony tetra-

环素 [huán sù] – kalk slova cyklin (环 kolo, kruh; 素 element, složka)

Minocyklin

mino - zkratka amino skupiny

cyklin – zkratka tetracyklinu *(sloučenina obsahující čtyři uhlíkaté řetězce a chemickou slovotvornou koncovku -in)*

诺环素 [nuò huán sù]

诺 [nuò] – fonetická výpůjčka předpony mino-

环素 [huán sù] – kalk slova cyklin (环 kolo, kruh; 素 element, složka)

Tigecyklin

tige – asi kombinace zkratek z obsažených skupin butilu a glycilamidu

cyklin – zkratka tetracyklinu *(sloučenina obsahující čtyři uhlíkaté řetězce a chemickou slovotvornou koncovku -in)*

替加环素 [tìjiā huán sù]

替 加 [tìjiā] – fonetická výpůjčka předpony tige-,

环素 [huán sù] – kalk slova cyklin (环 kolo, kruh; 素 element, složka)

Chloramfenikol

chloram – odkazuje na přítomnost chlóru a amidu

fenikol – kombinace fenolu, nitro skupiny a glykolu

氯霉素 [lǜ méi sù]

kalk z obchodního názvu „chloromycetin“

氯 [lǜ] – chlór, kalk

霉素[méi sù] – kalk mycetinu (houba a koncovka -in)

Thiamfenikol

thi – z thio, chemická předpona (oznamuje změnu atomu kyslíku za síru)

am – zkratka z amidu

甲砜霉素 [jiǎ fēng méi sù]

z názvu „thiomycetin“

甲 砜 [jiǎ fēng] – methan a sulfon, deskriptivní

fenikol – kombinace fenolu, nitro skupiny a glykolu	霉素[méi sù] - kalk mycetinu, z názvu thiomycetin

Z analýzy můžeme vidět, že názvy ve dvou skupinách tetracyklinů a amfenikolů si neodpovídají. Prvním důležitým prvkem je zařazení do kategorie – cyklin a fenikol. Čínský generický název skupiny cyklinů je kalk slova 环素 [huán sù]. Amfenikoly název skupiny v čínštině nemají, protože (společně se dvěma názvy cyklinů) dávají přednost jiné variantě názvu.

Těmi jsou chlortetracyklin, jehož čínský název je odvozen ze slova „aureomycin“, oxytetracyklin, kde můžeme vidět fonetickou podobu s názvem „terramycin“ a chloramphenikol převzatý podle názvu „chlormycetin“. Tyto názvy mají jeden společný element – používají se jako obchodní názvy finálního léčiva. Thiamfenikol je také odvozen od odlišného návzu „thiomycetin“, ale tento název nemá přímou spojistost s finálním léčivem, tedy je nejspíše jen variantou chemického názvu.

Ačkoliv se dá z české verze odvodit příslušnost k chemické sloučenině v názvu, čínská verze dává přednost fonetickému přepisu v případě předpon doxy- (多西), meta (美他), mino- (诺) a tige- (替加). Jediným názvem, který se dá považovat za deskriptivní je předpona thio- v názvu thiomycetin. V češtině je v pojmenování důraz na změnu (z kyslíku na síru), pro kterou existuje čínský ekvivalent 硫代 [liú dài], zatímco čínský název popisuje skutečnou podobu skupiny - methylsulfonyl (甲砜).

6.2. Beta-laktamová antibiotika, peniciliny

Karbenicilin

karbe – zkratka karboxylové a benzylové skupiny

-nicilin – zkratka z triviálního názvu penicilin

羧苄西林 [suō biàn xīlín]

羧 [suō] – karboxyl, kalk předpony kar-

苄 [biàn] – benzyl, kalk předpony be-

西林 [xīlín] – fonetická výpůjčka -cilin

Amoxicilin

amoxi – zkratka z předpony aminooxy-

cilin – z názvu skupiny látek penicilinů

阿莫西林 [āmòxīlín]

fonetická výpůjčka celého názvu

Bakampicilin

bak – nejspíš odkazuje na skupinu beta-laktamáz

ampicilin – z názvu skupiny látek aminopenicilinů, podskupiny penicilinů

巴氨西林 [bā ān xīlín]

巴 [bā] fonetická výpůjčka předpony ba-

氨 [ān] – amoniak, kalk předpony am-

西林 [xīlín] fonetická výpůjčka -cilin

Azlocilin

azlo – nejspíš anagram heteroatomu azolu

cilin – zkratka triviálního názvu penicilin

阿洛西林 [āluòxīlín]

fonetická výpůjčka celého názvu

Mezlocilin

mezlo – zkratka z obsažených funkčních skupin methylu a azolu *(„o“ může indikovat anagram azolu nebo kyslíkovou skupinu)*

cilin – zkratka triviálního názvu penicilin

美洛西林 [měiluòxīlín]

fonetická výpůjčka celého názvu

Piperacilin

pipera - zkratka piperazinu

cilin – z názvu skupiny látek penicilinů

哌拉西林 [pài lā xīlín]

哌 [pài] – zkratka z 哌嗪 [pài qín]

piperazin, kalk předpony pipe-

拉 [lā] fonetická výpůjčka hlásky ra-

西林 [xīlín] fonetická výpůjčka -cilin

Tikarcilin

ti – asi zkratka z obsaženého thiopenu

karcilin – ze skupiny karboxypenicilinů, podskupiny penicilinů

替卡西林 [tìkǎxīlín]

fonetická výpůjčka celého názvu

Talampicilin

tal – zkratka z ftaleinu

ampilicin – název skupiny aminopenicilinů, podskupiny penicilinů

酞氨西林 [tài ān xīlín]

酞 [tài] – ftalein, kalk předpony tal-

氨 [ān] – amoniak, kalk předpony amino-

西林 [xīlín] - fonetická výpůjčka -cilin

Sulbenicilin

sul – zkratka sulfo skupiny

ben – zkratka benzenu, jako předpona fenyl

nicilin – zkratka triviálního názvu penicilin

磺苄西林 [huáng biàn xīlín]

磺 [huáng] - síra, kalk předpony sul-

苄 [biàn] – benzyl, kalk předpony ben-

西林 [xīlín] fonetická výpůjčka -cilin

Penicilin

triviální název podle plísně, kde byla látka objevena – penicillium chrysogenum *(lat. penicullus „malířský štětec“ odkazuje na tvar buněk)*

青霉素 [qīng méi sù]

deskriptivní název

青 [qīng] – modrá, zelená

霉 [méi] – plíseň

素 [sù] – element, chemická složka, kalk latinské koncovky -in

Ampicilin

amp - zkratka předpon amino- a fenyl-

icilin - zkratka triviálního názvu penicilin

氨苄西林 [ān biàn xīlín]

氨 [ān] – amoniak, kalk předpony amino-

苄 [biàn] – benzyl, deskriptivní a zároveň fonetická výpůjčka hlásky pi-

西林 [xīlín] – fonetická výpůjčka -cilin

Fenoxymethylpenicilin

fenoxymethyl – obsahuje fenoxylovou a dvě methylové skupiny

penicilin – triviální název podle plísně penicillium chrysogenum

青霉素 V [qīng méi sù V]

kalk jiného názvu pro sloučeninu – penicilin V

青霉素 [qīng méi sù] – deskriptivní název

V – ponecháno ve zdrojovém jazyce

Benzathin-benzylpenicilin

benzathin – zkratky z benzylové a amino skupiny, ethanu a koncovky -in *(1,2-bis(benzylamino)ethan)*

benzyl – obsahuje fenylovou skupinu

penicilin – triviální název podle plísně penicillium chrysogenum

苄星青霉素 [biàn xīng qīng méi sù]

苄 [biàn] – benzyl, kalk předpony ben-

星 [xīng] – fonetická výpůjčka přípony -thin

青霉素 [qīng méi sù] – penicilin, dekriptivní název

Prokain-benzylpenicilin

prokain – triviální název

pro – latinská předpona „dopředu“ nebo později „ve prospěch něčeho“

- kain – obecná přípona pro lokální alkaloidová anestetika *(z prvního anestetika kokainu, název rostliny koka a koncovka -in)*

benzyl –podle benzylové skupiny

penicilin – triviální název podle plísně penicillium chrysogenum

普鲁卡因青霉素 [pǔ lǔ kǎ yīn qīng méi sù]

普鲁卡因 [pǔ lǔ kǎ yīn] - fonetická výpůjčka názvu prokain

青霉素 [qīng méi sù] – penicilin, deskriptivní název

Benzathin-fenoxymethylpenicilin

benzathin – zkratky ze benzylové a amino skupiny, ethanu a koncovky -in *(1,2-bis(benzylamino)ethan)*

fenoxymethyl – sloučenina obsahuje stejnojmenné chemické skupiny

penicilin – triviální název podle plísně penicillium chrysogenum

苄星青霉素 [biàn xīng qīng méi sù]

苄 [biàn] – benzyl, kalk předpony ben-

星 [xīng] – fonetická výpůjčka přípony -thin

青霉素 [qīng méi sù] – penicilin, dekriptivní název

Dikloxacilin

dikloxa – zkatky z předpon dichloro- a oxazol

cilin – zkratka z triviálního názvu penicilin

双氯青霉素 [shuāng lǜ qīng méi sù]

双 [shuāng] – dva, kalk latinské číslovky di-

氯 [lǜ] – chlór, kalk předpony -klo-

青霉素 [qīng méi sù] – penicilin, dekriptivní název

Kloxacilin

kloxa – zkratky z obsaženého atomu chlóru a oxazolové skupiny

cilin – zkratka z triviálního názvu penicilin

氯唑西林 [lǜ zuò xīlín]

氯 [lǜ] – chlór, kalk začátku názvu kl-

唑 [zuò] – azol, deskriptivní

西林 [xīlín] - fonetická výpůjčka -cilin

Oxacilin

oxa - zkratka pro oxazolovou skupinu

cilin – zkratka z triviálního názvu penicilin

苯唑西林 [běn zuò xīlín]

苯 [běn] – benzen, deskriptivní

唑 [zuò] – azol, deskriptivní

西林 [xīlín] - fonetická výpůjčka -cilin

Flukloxacilin

氟氯西林 [fú lǜ xīlín]

氟 [fú] – fluor, kalk předpony flu-

flukloxa – zkratky z obsažených atomů fluoru, chlóru a skupiny oxazolu
cilin – zkratka z triviálního názvu penicilin

氯 [lǜ] – chlór, kalk zkratky -kl-
西林 [xīlín] - fonetická výpůjčka -cilin

Nafcilin
naf - zkratka z obsaženého naftalenu ve sloučenině
cilin – zkratka z triviálního názvu penicilin

萘夫西林 [nài fu xīlín]
萘 [nài] – naftalen, kalk předpony naf-
夫 [fu] – fonetická výpůjčka
西林 [xīlín] - fonetická výpůjčka -cilin

Sulbaktam
sul – zkratka pro sulfon, který je součástí sloučeniny
backtam – zkratka skupiny látek beta-laktamázových inhibitorů

舒巴坦 [shūbātǎn]
fonetická výpůjčka celého názvu

Tazobaktam
tazo – zkratka z předpony triazolu
baktam – zkratka skupiny látek beta-laktamázových inhibitorů

他唑巴坦 [tā zuò bātǎn]
他 [tā] - fonetická výpůjčka hlásky ta-
唑 [zuò] – azol, kalk hlásky zo-
巴坦 [bā tǎn] – fonetická výpůjčka -bactam

Sultamicilin
kombinace názvů sloučenin ampicilinu a sulbaktamu

舒他西林 [shūtāxīlín]
fonetická výpůjčka celého názvu

Ve skupině penicilinů, která je podskupinou beta-laktamových antibiotik, můžeme vidět nesourové zařazení do kategorií. Čínština pro zkratku -cilin (z penicilinu) v patnácti případech používá fonetickou výpůjčku 西林, a jen v šesti případech zkratku z kalku pro

penicilin 霉素 (z 青霉素). V názvech odvozených od hlavní skupiny beta-laktamů nenajdeme žádnou systematiku, celé jsou foneticky převzaté.

Z analýzy je vidět, že čínské názvy mají spíše tendenci vynechávat některé hlásky jako na příkladu Karbenicilinu a čínského 羧苄西林 [suō biàn xīlín], kde v čínštině chybí převod hlásky ni-.

6.3. Jiná beta-laktamová antibiotika

Cefalexin

cefal – zkratka skupiny látek cefalosporinů, extrahovaných z houby cephalosporium

ex – nejspíše zkratka z hexa–, podle šesti uhlíků ve fenylové skupině

in – latinská koncovka

头孢氨苄 [tóubāo ān biàn]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)

氨 [ān] – amoniak, deskriptivní

苄 [biàn] – benzen, deskriptivní

Cefalotin

cefal – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby cephalosporium

ot – nejspíš zkratky oxo- skupiny a thiofenu

in – latinská koncovka

头孢噻吩 [tóubāo sāifēn]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)

噻吩 [sāifēn] – thiofen, kalk

Cefazolin

cefa – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby cephalosporium

zol – zkratka odkazující na obsažený thiadiazol

in – latinská koncovka

头孢唑林 [tóubāo zuò lín]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)

唑 [zuò] – azol, kalk zkratky -zol-

林 [lín] – fonetická výpůjčka koncovky -in

Cefadroxil

cefa – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby cephalosporium

droxil – zkratka z hydroxylu

头孢羟氨苄 [tóubāo qiǎng ān biàn]

头孢 [tóu bāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)

羟 [qiǎng] – zkratka hydro-, z 羟基 (hydroxyl), kalk přípony -droxil

氨 – [ān] amoniak, despkriptivní

苄 [biàn] – benzen, deskriptivní

Cefazedon

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby cephalosporium

az - možná spojitost s obsaženým thiazolem

edon – nejspíš zkratka obsaženého ketonu (v IUPAC názvu se slovo „keton“ neobjevuje)

头孢西酮 [tóu bāo xī tóng]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)

西 [xī] – fonetická výpůjčka předpony -ze-

酮 [tóng] – keton, kalk koncovky -don

Cefradin

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby cephalosporium

rad – nejspíš odkazuje na povahu hydrátu

in – latinská koncovka

头孢拉定 [tóubāo lādìng]

头孢 [tóu bāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)

拉定 [lā dìng] – fonetická výpůjčka -radin

Ceftezol

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby cephalosporium

tezol – zkratka tetrazolu

头孢替唑 [tóubāo tì zuò]

头孢 [tóu bāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)

替 [tì] – fonetická výpůjčka hlásky te-

唑 [zuò] – azol, kalk koncovky -ezol

Cefoxitin

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby cephalosporium

oxit - možná zkratka z předpon oxy- a thiopenu

in – latinská koncovka

头孢西丁 [tóu bāo xī dīng]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)

西丁 [xīdīng] – fonetická výpůjčka -xitin

Cefuroxim

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby cephalosporium

fur – zkratka z obsaženého furanu

oxim – zkratka z obsaženého methoxyiminoacetylu

头孢呋辛 [tóubāo fū xīn]

头孢 [tóu bāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)

呋 [fū] – zkratka z 呋喃 [fūnán] furan, kalk předpony fur-

辛 [xīn] – fonetická výpůjčka přípony -xim

Cefamandol

cefa – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby cephalosporium

-mandol – zkratka z obsažené skupiny mandelaminu

头孢孟多 [tóubāo mèngduō]

头孢 [tóu bāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)

孟多 [mèng duō] – fonetická výpůjčka přípony -mandol

Cefaklor

cefa – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby cephalosporium

klor - zkratka z obsažených heteroatomů chlóru

头孢克洛 [tóubāo kèluò]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)

克洛 [kè luò] – fonetická výpůjčka přípony -klor

Cefonicid

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby cephalosporium

oni – asi z obsažené oxo skupiny a azolu (cyklický útvar s obsaženým dusíkem, který by se mohl vyjádřit jako předpona nitro-)

cid – zkratka podle povahy karboxylové kyseliny (anglicky „acid“)

头孢尼西 [tóubāo níxī]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)

尼西 [níxī] – fonetická výpůjčka přípony -nicid

Cefotiam

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby cephalosporium
otiam – nejspíše odkazuje na kyslíkovou oxo, thiazolovou a amino skupinu

头孢替安 [tóu bāo tì ān]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)
替安 [tìān] – fonetická výpůjčka přípony - tiam

Cefmetazol

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby cephalosporium
metazol – zkratka z methyltetraazolu

头孢美唑 [tóu bāo měi zuò]

头孢 [tóu bāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)
美 [měi] – fonetická výpůjčka předpony met-
唑 [zuò] – azol, kalk přípony -azol

Cefprozil

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby cephalosporium
-pro – zkratka obsaženého propenylu
-zil – asi přípona odvozená od karboxylové skupiny

头孢丙烯 [tóubāo bǐng xī]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)
丙烯 [bǐng xī] – propylen (丙 zkratka z propanu 丙烷 a 烯 zkratka alkenu 烯烃), kalk -prozil

Cefminox

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby cephalosporium
-minox – zkratka amino skupiny, ox- může naznačovat přítomnost kyslíkové skupiny

头孢米诺 [tóubāo mǐnuò]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)
米诺 [mǐ nuò] – fonetická výpůjčka přípony -minox

Cefbuperazon

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby Cephalosporium

头孢哌酮 [tóubāo pài tóng]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)

buperazon – zkratka a kombinace předpon butanoylu, piperazinu a ketonu.

哌 [pài] – zkratka z 哌嗪 [pài qín] piperazin, kalk předpony peraz-
酮 [tóng] – keton, kalk koncovky -on

Flomoxef

flom - zkratka z difluoromethylu
oxef – odkazuje na oxacefalosporinové kyseliny

氟氧头孢 [fú yǎng tóubāo]

氟 [fú] –fluor, kalk předpony flo-
氧 [yǎng] – kyslík, kalk předpony ox-
头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporinu (hlava a spora), kalk přípony -ef

Cefotaxim

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby cephalosporium
ota – asi zkratky z předpon oxo, thio a azo skupiny
xim – zkratka obsaženého ketoximu, který se ale neobjevuje v IUPAC názvu

头孢噻肟 [tóubāo sāi wò]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)
噻 [sāi] – zkratka z 噻吩 [sāi fēn] thiopen, kalk předpony thio-
肟 [wò] – oxim, kalk přípony -xim

Ceftazidim

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby cephalosporium
tazid – asi kombinace zkratek z předpony thia-, azolu a pyridinu
im - zkratka obsaženého ketoximu, který se ale neobjevuje v IUPAC názvu

头孢他啶 [tóubāo tā dìng]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)
他 [tā] – fonetická výpůjčka hlásky -ta-
啶 [dìng] – zkratka z 吡啶 [bǐdìng] pyrimidin, možný kalk zkratky -id-, ale spíše deskriptivní název

Ceftriaxon

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby cephalosporium

头孢曲松 [tóubāo qūsōng]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)

-triaxon – kombinace zkratek triazinu, oxo skupiny a koncovky ketonu

曲松 [qūsōng] – fonetická výpůjčka části názvu -triaxon

Cefmenoxim

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby cephalosporium

men – asi kombinace zkratek z předpony methoxyimino-

oxim – sloučenina obsahuje oxim, systematická část názvu

头孢甲肟 [tóubāo jiǎ wò]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)

甲 [jiǎ] – metan z 甲烷 [jiǎwán], kalk hlásky me-

肟 [wò] – oxim, kalk stejnojmenné přípony

Latamoxef

latam – odkazuje na beta-laktamovou skupinu (jiný název pro sloučeninu je moxalactam)

-oxef – odkazuje na oxacefalosporinové kyseliny

拉氧头孢 [lā yǎng tóubāo]

拉 [lā] – fonetická výpůjčka stejné hlásky

氧 [yǎng] – kyslík, kalk předpony ox-

头孢 [tóu bāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)

Ceftizoxim

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby cephalosporium

tiz – asi kombinace zkratek z thiazolu

oxim – sloučenina obsahuje oxim, systematická část názvu

头孢唑肟 [tóubāo zuò wò]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)

唑 [zuò] – azol, kalk

肟 [wò] – oxim, kalk stejnojmenné přípony

Cefixim

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby cephalosporium

i – podle jiných názvů pro sloučeninu odkazuje na trihydrát

头孢克肟 [tóubāo kè wò]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)

克 [kè] – fonetická výpůjčka

xim – sloučenina obsahuje oxim, systematická část názvu

肟 [wò] – oxim, kalk přípony -xim

Cefodizim

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby Cephalosporium
odiz – nedá se konkrétně určit, podle čínské verze se dá usoudit, že jde o kombinaci hlásek z funkčních skupin
im – zkratka z obsaženého ketoximu, který ale není součástí IUPAC názvu

头孢噻肟 [tóubāo sāi wò]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)
噻 [sāi] – thio, znak z 噻吩 [sāi fēn] – thiofen, kalk
肟 [wò] – oxim, kalk koncovky -im

Cefetamet

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů extrahovaných z houby *Cephalosporium*
eta – nejspíš odkazuje na acetamid
met – zkratky předpon metoxy-

头孢他美 [tóubāo tāměi]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)
他美 – fonetická výpůjčka -tamet

Cefpiramid

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů, extrahovaných z houby cephalosporium
pir – zkradka obsaženého pyridinu
amid – systematická část názvu

头孢匹胺 [tóu bāo pǐ àn]

头孢 [tóu bāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)
匹 [pǐ] – fonetická výpůjčka pir-
胺 [àn] – amin, kalk -amid

Cefoperazon

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů, extrahovaných z houby cephalosporium
pera – zkratka z obsaženého piperazinu
-on – zkratka z ketonu, také není součástí iupac názvu

头孢哌酮 [tóu bāo pài tóng]

头孢 [tóu bāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)
哌 [pài] – zkratka z 哌嗪 [pài qín] piperazin, kalk peraz-
酮 [tóng] – keton, kalk koncovky -on

Cefpodoxim

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů, extrahovaných z houby cephalosporium

pod – není možné přesně *určit (může odkazovat k cefalosporinové kyselině „acid“, farmakologické skupině peptidoglykanů nebo jinému neuvedenému způsobu pojmenování)*

oxim – sloučenina obsahuje oxim, systematická část názvu

头孢泊肟 [tóubāo pō wò]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)

泊 [pō] – fonetická výpůjčka

肟 [wò] – oxim, kalk

Cefdinir

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů, extrahovaných z houby cephalosporium

dinir – z hydroxyimino vinylu, změna -yl na -ir (jiný název pro sloučeninu je cefdinyl)

头孢地尼 [tóubāo dìní]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)

地尼 [dìní] - fonetická výpůjčka -dinir

Cefditoren

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů, extrahovaných z houby cephalosporium

ditor – nejspíše hlásková kombinace z dimethylpropanoylu

en – možná zkratka z oktenu

头孢托仑 [tóubāo tuōlún]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)

托仑 [tuōlún] – fonetická výpůjčka -toren

Cefkapen

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů, extrahovaných z houby cephalosporium

kapen – zkratky karbonylové skupiny a pentanu

头孢卡品 [tóubāo kǎpǐn]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)

卡品 [kǎpǐn] – fonetická výpůjčka -kapen

Cefepim

头孢吡肟 [tóubāo bǐ wò]

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů, extrahovaných z houby cephalosporium
ep – asi kombinace zkratek z methylpyrolidinu
im – zkratka oximu (neobjevuje v IUPAC názvu)

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)
吡 [bǐ] – zkratka 吡啶 [bǐdìng] pyridin, kalk
肟 [wò] – oxim, kalk koncovky -im

Cefpirom

cef – zkratka skupiny látek cefalosporinů, extrahovaných z houby cephalosporium
pirom – kombinace zkratek z pyridinu a oximu

头孢匹罗 [tóubāo pǐluō]

头孢 [tóubāo] – kalk cefalosporin (hlava a spora)
匹罗[pǐluō] - fonetická výpůjčka -pirom

Aztreonam

az – zkratka azolu
threo – chemická předpona odkazuje na prostorovou formu sloučeniny
nam – zkratka ze skupiny monobaktamů

氨曲南 [ān qūnán]

氨[ān] – amin, deskriptivní část názvu, azol obsahuje amoniak, nedá se považovat za kalk, protože existuje čínský ekvivalent azolu
曲南 [qūnán] – fonetický výpůjčka části -treonam

Meropenem

me – zkratka methylové skupiny
ro – zkratka hydroxylové skupiny
penem - zkratka skupiny karbapenemů

美罗培南 [měiluōpéinán]

fonetická výpůjčka celého názvu

Ertapenem

erta – nedá se přesně určit, neodkazuje k chemickému návzu, ani jiné specifické vlastnosti
penem - zkratka skupiny karbapenemů

厄他培南 [ètāpéinán]

fonetická výpůjčka celého názvu

Biapenem bia – triviální zkratka *(asi z jeho funkce „binding anaerobes“)* penem – zkratka karbapenem	比阿培南 **[bǐāpéinán]** fonetická výpůjčka celého názvu
Imipenem imi – asi z thienamycinu penem - zkratka skupiny karbapenemů	亚胺培南 **[yàànpéinán]** fonetická výpůjčka celého názvu
Faropenem faro – ze skupiny furanu, „o“ může indikovat oxo skupinu *(jiným užívaným názvem je furopenem)* penem - patří do skupiny penemů	法罗培南 **[fǎluōpéinán]** fonetická výpůjčka celého názvu

Ve skupině jiných beta-laktamových antibiotik se nachází sloučeniny ze skupiny cefalosporinů, do čínštiny jednotně a doslovně přeložené jako 头孢 [tóu bāo], ať už se tento název v češtině nachází na začátku jako předpony cef-, nebo na konci jako přípona -xef. Další je skupina penemů, do čínštiny převedené foneticky jako 培南 [péi nán]. Všechny penemy jsou v čínštině převedeny jako fonetické výpůjčky celého názvu, což může být způsobeno sporným určováním původu originálu. Zajímavostí je pojmenování sloučenin s koncovkou -om, která odkazuje na oxim. Ty se v systematickém názvu nevyskytuje, jde o jinou metodu pojmenování než je IUPAC. Všechny oximy jsou ale do čínštiny přeloženy doslovně.

U termínu aztreonam předpona az- odkazuje na azol. Do čínštiny je přeložen jako amino skupina 氨[ān], i když existuje a v korpusu se také často objevuje čínská varianta azolu. Jedinou společnou vlastností pro obě skupiny je přítomnost dusíku, a proto se domnívám, že při pojmenování hrála větší roli podobnost ve výslovnosti než chemická struktura.

6.4. Sulfonamidy a trimethoprim

Trimethoprim

tri – tři, latinská číslovka
metho – zkratka trimethoxy
prim – zkratka pyrimidinu

甲氧苄啶 [jiǎ yǎng biàn dìng]

甲氧 [jiǎ yǎng] – metoxy (metan a kyslík), kalk předpony metho-
苄啶 [biàn dìng] – benzidin (benzen a -idin z 吡啶 [bǐdìng] pyridin), deskriptivní

Sulfisomidin

sulf – zkratka ze sulfoaminu
iso – chemická předpona stejný, identický
midin - zkratka pyrimidinu

磺胺索嘧啶 [huángàn suǒ mì dìng]

磺胺 [huángàn] – kalk sulfoaminu
索 [suǒ] – fonetická výpůjčka hlásky so-
嘧啶 [mì dìng] – pyrimidin, kalk přípony -midin

Sulfadimidin

sulfa – zkratka ze sulfoamidu
-dimidin - zkratka dimethyl pyrimidinu

磺胺二甲嘧啶 [huángàn èr jiǎ mì dìng]

磺胺 [huángàn] – sulfoamid, kalk předpony sulfa-
二甲[èr jiǎ] – dva a metan (z metanu 甲烷 [jiǎwán]), kalk dimethyl-
嘧啶 [mì dìng] – pyrimidin, kalk -midin

Sulfanilamid

sulfanil – funkční skupina s jedním atomem síry a vodíku
amid – systematická část názvu

磺胺氧 [huángàn yǎng]

磺胺 [huángàn] – kalk sulfoaminu
氧 [yǎng] – kyslík, deskripce

Sulfamethoxazol

sulfameth - zkratky z obdsažené sulfo- a methanové skupiny

磺胺甲噁唑 [huángàn jiǎ ě zuò]

oxazol – chemická heterocyklická sloučenina

磺 胺 [huángàn] – sulfoamin, kalk předpony sulfa-

甲 - [jiǎ] – methan, kalk předpony meth-

噁 – [ě] – fonetická výpůjčka předpony ox-

唑 [zuò] – azol, kalk přípony -azol

Sulfadiazin

sulfa – zkratka sulfonylové skupiny

diazin – nadřazená skupina pyrimidinu, který je ve sloučenině obsažen

磺胺嘧啶 [huángàn mì dìng]

磺胺 [huángàn] – kalk sulfoaminu

嘧啶 [mì dìng] – pyrimidin, deskriptivní část názvu

Sulfalen

sulfal – zkratka sulfanilamidu

en – může být slovotvorná koncovka, nebo odkaz na dvojné vazby síry, které se vyjadřují změny koncovky z -an na -en

磺胺林 [huángàn lín]

磺胺 [huángàn] – kalk sulfoaminu

林 [lín] – fonetická výpůjčka koncovky -len

Sulfametoxydiazin

sulfa – zkratka sulfoamidu

metoxy – z methanové a kyslíkové skupiny

diazin – nadřazená skupina pyrimidinu, který je ve sloučenině obsažen

磺胺对甲氧嘧啶 [huángàn duì jiǎ yǎng mì dìng]

磺胺 [huáng àn] – kalk sulfoamidu

对 [duì] – kalk chemické předpony P- indikující para (opačnou) pozici skupiny ve sloučenině??

甲氧 – methan a kyslík, kalk předpony metoxy-

嘧啶 – pyrimidin, deskriptivní část názvu

Ze skupiny sulfoamidů a trimethoprimů vidíme, že pro skupinový název předpona sulf-, je převedena kalkem jako 磺胺 [huángàn], zatímco jediný zástupce trimethoprimů

je převeden nesystematicky jako kombinace kalku a deskriptivního popisu. Můžeme si všimnout, že v případech, kde se v českém názvu nachází prostorové umístění „iso“ nebo číslovka „tri“, tato část do čínské verze není promítnuta. V porovnání s českou příponou -diazin, je v čínských názvech mnohem konkrétnější a tedy systematičtější pyrimidin.

U sulfanilamidu se zase v čištině místo přípony -amid vyskytuje kyslík. Sulfanil zde zastupuje jinou strukturu než předpona sulf- u jiných názvů, amid je uveden na konci. Čínská verze ovšem uvádí sulfoamin 磺胺 jako název kategorie na začátku. Konec názvu nepřevádí znovu stejným znakem pro amid 胺, ale uvádí kyslík, přestože ten systematicky netvoří žádnou funkční skupinu ve sloučenině (pouze je součástí sulfanilové skupiny).

Naprosto jedinečný přístup pojmenování z celého analyzovaného vzorku má sulfametoxydiazin 磺胺对甲氧嘧啶. Použití znaku 对 [duì], který má s velkou pravděpodobností odkazovat k prostorovému umístění atomů ve sloučenině, konkrétně sulfoamidu v opozičním postavení ke zbylým složkám (podobné rozevřeným nůžkám).

6.5. Makrolidy, linkosamidy a streptograminy

Erythromycin

erythro – triviální název podle bakterie saccharopolyspora erythraea

mycin – triviální latinský výraz pro pojmenování sloučenin, které byly extrahovány z plísní

红霉素 [hóng méi sù]

红 [hóng] – červený, kalk řeckého erythros

霉素 [méi sù] – kalk mycin (houba a koncovka -in)

Spiramycin

spira – z latinského spiro-, spirálovitý, zkroucený

mycin – triviální latinský výraz pro pojmenování sloučenin, které byly extrahovány z plísní

螺旋霉素 [luóxuán méi sù]

螺旋 [luóxuán] – spirála, kalk latinského spiro-

霉素 [méi sù] – kalk mycin (houba a koncovka -in)

Midekamycin

mi – asi odkazuje na kategorii makrolidů

deca – asi odkazuje na hexadecadienyl

mycin – triviální latinský výraz pro pojmenování sloučenin, které byly extrahovány z plísní

麦迪霉素 [màidí méi sù]

麦迪 [màidí] – fonetická výpůjčka mide-

霉素 [méi sù] - kalk mycin (houba a koncovka -in)

Roxithromycin

roxi – zkratka hydroxylu

thro – zkratka triviálního názvu erythro

mycin – triviální latinský výraz pro pojmenování sloučenin, které byly extrahovány z plísní

罗红霉素 [luō hóng méi sù]

罗 [luō] – fonetická výpůjčka předpony roxi-

红 [hóng] – červený, kalk -thro- (erythro-)

霉素 [méi sù] - kalk mycin (houba a koncovka -in)

Josamycin

josa – triviální název, produkovaný plísní streptomyces josamyceticus

mycin – triviální latinský výraz pro pojmenování sloučenin, které byly extrahovány z plísní

交沙霉素 [jiāoshā méi sù]

交沙 [jiāoshā] – fonetická výpůjčka předpony josa-

霉素 [méi sù] - kalk mycin (houba a koncovka -in)

Klarithromycin

kla – pravděpodobně odvozeno z chlamydie

-rithro – zkratka erythro

mycin – triviální latinský výraz pro pojmenování sloučenin, které byly extrahovány z plísní

克拉霉素 [kèlā méi sù]

克拉 [kèlā] – fonetická výpůjčka předpony klari-

霉素 [méi sù] - kalk mycin (houba a koncovka -in)

Azithromycin

az – zkratka obsaženého azacyklopentadekanu

-ithro – zkratka erythro

mycin – triviální latinský výraz pro pojmenování sloučenin, které byly extrahovány z plísní

阿奇霉素 [āqí méi sù]

阿奇[āqí] – fonetická výpůjčka předpony azi-

霉素 [méi sù] – kalk mycin (houba a koncovka -in)

Dirithromycin

di - latinská číslovka dva

ithro – zkratka erythro

mycin – triviální latinský výraz pro pojmenování sloučenin, které byly extrahovány z plísní

地红霉素 [dì hóng méi sù]

地 [dì] – fonetická výpůjčka číslovky di-

红[hóng] – červený, kalk -ithro- (erythro-)

霉素 [méi sù] – kalk mycin (houba a koncovka -in)

Klindamycin

kl – odkazuje na heteroatom chlóru

克林霉素 [kèlín méi sù]

lin – zkratka linkosamidů da – nejspíš zastupuje předponu deoxy- mycin – triviální latinský výraz pro pojmenování sloučenin, které byly extrahovány z plísní	克林 [kèlín] – fonetická výpůjčka klin- 霉素 [méi sù] - kalk mycin (houba a koncovka -in)
Linkomycin linko – zkratka triviálního názvu skupiny linkosamindů (ze streptomyces lincolnensis) mycin – triviální latinský výraz pro pojmenování sloučenin, které byly extrahovány z plísní	**林可霉素 [línkě méi sù]** 林可 [línkě] – fonetická výpůjčka linko- 霉素 [méi sù] – kalk mycin (houba a koncovka -in)

Z kategorie makrolidů, linkosaminů a streptograminů vidíme, že jejich společnou koncovkou je přípona -mycin, v čínštině jako 霉素 [méi sù], který neodkazuje k penicilinu (pojmenovaného podle vnějších charakteristik, jak je uvedeno výše), ale je to kalk z latinského slova -mycin. Ve všech názvech jsou předpony odvozeny z biologického názvu bakterií, a ty do čínštiny převedeny foneticky, kromě předpon erythro- a spira-, ze kterých je možné vyvodit vnější charakteristiku.

6.6. Aminoglykosidová antibiotika

Streptomycin

strepto – triviální název podle tvaru buněk plísně, zkroucený, ohnutý, poddajný

mycin – triviální latinský výraz pro pojmenování sloučenin, které byly extrahovány z plísní

链霉素 [liàn méi sù]

链 [liàn] – řetěz, kalk řeckého streptos (zkroucený)

霉素 [méi sù] – kalk mycin (houba a koncovka -in)

Tobramycin

tobra – triviální název (látka produkovaná bakteriemi streptomyces tenebrarius)

mycin – triviální latinský výraz pro pojmenování sloučenin, které byly extrahovány z plísní

妥布霉素 [tuǒbù méi sù]

妥布 [tuǒbù] – fonetická výpůjčka předpony tobra-

霉素 [méi sù] – kalk mycin (houba a koncovka -in)

Gentamicin

gent – podle triviálního sloučeniny genciánová violeť (původně název rostliny), která odkazuje na barvu bakterie

-amicin – zkratka a specifická modifikace slova mycinu, v tomto případě kanamycin, naznačuje neobvyklý původ (mocromonospory, z rodu gram-pozitivní bakterie)

庆大霉素 [qìngdà méi sù]

庆大 [qìngdà] – fonetická výpůjčka předpony genta-

霉素 [méi sù] – kalk mycinu (houba a koncovka -in)

Kanamycin

kana – triviální název podle bakterie streptomyces kanamyceticus

卡那霉素 [kǎnà méi sù]

卡那 [kǎnà] – fonetická výpůjčka předpony kana-

霉素 [méi sù] - kalk mycin (houba a koncovka -in)

mycin – triviální latinský výraz pro pojmenování sloučenin, které byly extrahovány z plísní

Neomycin

neo – z řeckého nový (může mít spojistost s objevem už v roce 1945-50)

mycin – triviální latinský výraz pro pojmenování sloučenin, které byly extrahovány z plísní

新霉素 [xīn méi sù]

新 [xīn] – nový, kalk řeckého neos

霉素 [méi sù] - kalk mycin (houba a koncovka -in)

Amikacin

ami – zkratka aminoglykosidu

kamycin – triviální latinský výraz pro pojmenování sloučenin, které byly extrahovány z plísní, v tomto případě streptomyces kanamyceticus

阿米卡星 [āmǐkǎxīng]

fonetická výpůjčka celého názvu

Netilmicin

netil – zkratka z předpony N-ethyl

micin – zkratka a specifická modifikace slova mycin, v tomto případě kanamycinu naznačující neobvyklý původ (mocromonospory, z rodu gram-pozitivní bakterie)

奈替米星 [nàitìmǐxīng]

fonetická výpůjčka celého názvu

Sisomicin

siso – sloučenina je izomer gentamicinu, „S“ nejspíš odkazuje na jinou prostorovou polohu, iso je zkratka izomeru

micin – zkratka a specifická modifikace slova mycinu, v tomto případě

西索米星 [xisuǒmǐxīng]

fonetická výpůjčka celého názvu

kanamycinu naznačující neobvyklý původ (mocromonospory, z rodu gram-pozitivní bakterie)

Ribostamycin

ribo – triviální název, ze streptomyces ribosidificus

sta – zkratka streptaminu

mycin – triviální latinský výraz pro pojmenování sloučenin, které byly extrahovány z plísní

核糖霉素 [hétáng méi sù]

核糖 [hétáng] – ribóza, kalk předpony ribo-

霉素 [méi sù] - kalk mycin (houba a koncovka -in)

Isepamicin

ise – nedá se konkrétně určit, přímo neodkazuje na chemickou strukturu ani známe charakterické vlastnosti

pa – asi odvozeno z propan amidu

micin – zkratka a specifická modifikace slova mycin, v tomto případě kanamycinu naznačující neobvyklý původ (mocromonospory, z rodu gram-pozitivní bakterie)

异帕米星 [yìpàmǐxīng]

fonetická výpůjčka celého názvu

Ze skupiny aminoglykosidových antibiotik je jasné, že i do této skupiny se řadí názvy s příponou -mycin opět v čínštině jako 霉素 [méi sù]. Objevuje se i přípona -micin, kde vidíme nesrovnalosti v čínské verzi. Jeden čínský ekvivalent přípony -micin je udeven jako 霉素 [méi sù] (Gentamicin - 庆大霉素) a tři další jako foneticky převzatá přípona 米星 [mǐ xīng]. První část názvu všech těchto sloučenin jsou přitom fonetické výpůjčky.

6.7. Chinolonová Antibakteriální Léčiva

Ofloxacin

ofl – zkratka předpon oxo- a fluoro-

oxacin – přípona pro skupinu látek derivovaných z chinolonu *(slovo je nejspíše odvozeno z anglického „carboxylic acid“ a latinské koncovky -n nebo -in)*

氧氟沙星 [yǎng fú shāxīng]

氧 [yǎng] – kyskík, kalk předpony oxo-

氟 [fú] – fluor, kalk

沙 星 [shāxīng] – fonetická výpůjčka -oxacin

Ciprofloxacin

cipro – zkratka z cyklopropylu

fl – zkratka předpony fluoro-

oxacin – přípona pro skupinu látek derivovaných z chinolonu *(slovo je nejspíše odvozeno z anglického „carboxylic acid“ a latinské koncovky -n nebo -in)*

环丙沙星 [huán bǐng shāxīng]

环 丙 [huán bǐng] – cyklopropyl, kalk předpony cipro-

沙 星 [shāxīng] – fonetická výpůjčka -oxacin

Pefloxacin

pe – zkratka piperazinu

fl – zkratka předpony fluoro-

oxacin – přípona pro skupinu látek derivovaných z chinolonu *(slovo je nejspíše odvozeno z anglického „carboxylic acid“ a latinské koncovky -n nebo -in)*

培氟沙星 [péi fú shāxīng]

培 [péi] – fonetická výpůjčka předpony per-

氟 [fú] – fluor, kalk zkratka fl-

沙 星 [shāxīng] – fonetická výpůjčka přípony -oxacin

Enoxacin

en – nejspíš zkratka předpon ethyl- a naftyridine-

依诺沙星 [yī nuò shāxīng]

fonetická výpůjčka celého názvu

oxacin – přípona pro skupinu látek derivovaných z chinolonu *(slovo je nejspíše odvozeno z anglického „carboxylic acid“ a latinské koncovky -n nebo -in)*

Norfloxacin

nor – nejspíš chemická předpona vyjadřující strukturní analog sloučeniny s určitými změnami (zkratka pro „normal“)

fl – zkratka předpony fluoro-

oxacin – přípona pro skupinu látek derivovaných z chinolonu *(slovo je nejspíše odvozeno z anglického „carboxylic acid“ a latinské koncovky -n nebo -in)*

诺氟沙星 [nuò fú shāxīng]

诺 [nuò] – fonetická výpůjčka předpony nor-

氟 [fú] – fluor, kalk zkratka fl-

沙 星 [shāxīng] – fonetická výpůjčka přípony -oxacin

Lomefloxacin

lome – může být zkratka ylomethylu[24]

fl – zkratka předpony fluoro-

oxacin – přípona pro skupinu látek derivovaných z chinolonu *(slovo je nejspíše odvozeno z anglického „carboxylic acid“ a latinské koncovky -n nebo -in)*

洛美沙星 [luòměishāxīng]

fonetická výpůjčka celého názvu

Fleroxacin

fler – může být anagram zkratek předpony fluoroethyl

氟罗沙星 [fúluōshāxīng]

氟 [fú] – fluor, kalk zkratka fl-

[24] *International Nonproprietary Names (INN) for pharmaceutical substances: Names for radicals, groups & others Comprehensive list* [online]. World Health Organization, 2012 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: http://www.who.int/medicines/services/inn/Radical_Book_2012.pdf, s. 121.

oxacin – přípona pro skupinu látek derivovaných z chinolonu *(slovo je nejspíše odvozeno z anglického „carboxylic acid“ a latinské koncovky -n nebo -in)*

罗 [luō] - fonetická výpůjčka hlásky ro-

沙星 [shāxīng] – fonetická výpůjčka přípony -oxacin

Sparfloxacin

spar – může být zkratka aspartátu

fl – zkratka předpony fluoro-

oxacin – přípona pro skupinu látek derivovaných z chinolonu *(slovo je nejspíše odvozeno z anglického „carboxylic acid“ a latinské koncovky -n nebo -in)*

司帕沙星 [sīpàshāxīng]

fonetická výpůjčka celého názvu

Rufloxacin

ru – nedá se konkrétně určit, přímo neodkazuje na chemickou strukturu ani známe charakterické vlastnosti

oxacin – přípona pro skupinu látek derivovaných z chinolonu *(slovo je nejspíše odvozeno z anglického „carboxylic acid“ a latinské koncovky -n nebo -in)*

芦氟沙星 [lú fú shāxīng]

芦 [lú] – fonetická výpůjčka předpony ru-

氟 [fú] – fluor, kalk předpony flo-

沙星 [shāxīng] – fonetická výpůjčka -oxacin

Levofloxacin

lev – levotočivý (levotočivý optický izomer ofloxacinu)

oxacin – přípona pro skupinu látek derivovaných z chinolonu *(slovo je nejspíš odvozeno z anglického*

左氧氟沙星 [zuǒ yǎng fú shāxīng]

左 [zuǒ] – levý, kalk předpony lev-

氧氟 [yǎng fú] – kyslík a fluor, kalk -ofl-

沙星 [shāxīng] – fonetická výpůjčka -oxacin

„carboxylic acid“ a latinské koncovky -n nebo -in)

Moxifloxacin

moxi – může znamenat atom kyslíku (oxy) v pozici meta

oxacin – přípona pro skupinu látek derivovaných z chinolonu *(slovo je nejspíše odvozeno z anglického „carboxylic acid“ a latinské koncovky -n nebo -in)*

莫西沙星 [mòxishāxīng]

fonetická výpůjčka celého názvu

Gemifloxacin

gemi – nedá se konkrétně určit, přímo neodkazuje na chemickou strukturu ani známe charakterické vlastnosti

oxacin – přípona pro skupinu látek derivovaných z chinolonu *(slovo je nejspíše odvozeno z anglického „carboxylic acid“ a latinské koncovky -n nebo -in)*

吉米沙星 [jímǐshāxīng]

fonetická výpůjčka celého názvu

Gatifloxacin

gati – může odkazovat ke skupině glyko peptidů

fl – zkratka předpony fluoro-

oxacin – přípona pro skupinu látek derivovaných z chinolonu *(slovo je nejspíše odvozeno z anglického „carboxylic acid“ a latinské koncovky -n nebo -in)*

加替沙星 [jiātìshāxīng]

fonetická výpůjčka celého názvu

Prulifloxacin

pr – zkratka piperazinu

uli – odvozeno z podobné sloučeniny ulifloxacin

fl - zkratka předpony fluoro-

-oxacin – přípona pro skupinu látek derivovaných z chinolonu *(slovo je nejspíše odvozeno z anglického „carboxylic acid“ a latinské koncovky -n nebo -in)*

普卢利沙星 [pǔlúlìshāxīng]

fonetická výpůjčka celého názvu

Pazufloxacin

pazu – může odkazovat k pyridazinu

-oxacin – přípona pro skupinu látek derivovaných z chinolonu *(slovo je nejspíše odvozeno z anglického „carboxylic acid“ a latinské koncovky -n nebo -in)*

帕珠沙星 [pàzhūshāxīng]

fonetická výpůjčka celého názvu

Kyselina nalidixová

kyselina – systematický název podle chemické povahy

nalidix – kombinace zkratek naftathyridinu a „x“ podle stejného principu jako karboxylová

萘啶酸 [nài dìng suān]

萘啶[nài dìng] – naftalen a pyridin, kalk

酸 [suān] – kyselý, kalk kyselina

Nemonoxacin

ne – může zastupovat neo- (nový)

mono – může znamenat jeden, sám *(ve sloučenině chybí fluor)*

-oxacin – přípona pro skupinu látek derivovaných z chinolonu (*slovo je*

奈诺沙星 [nàinuòshāxīng]

fonetická výpůjčka celého názvu

nejspíše odvozeno z anglického „carboxylic acid“ a latinské koncovky -n nebo -in)

Seknidazol

sek - chemická předpona, vyjadřuje zvláštní prostorové postavení funkčních skupin

nidazole – zkratka z nitroimidazolu

塞克硝唑 [sāikè xiāo zuò]

塞克 [sāikè] – fonetická výpůjčka sek-

硝 [xiāo] – ledek, neobvyklý kalk nitro-

唑 [zuò] – azol, kalk

Ofloxacin

ofl – zkratky z obsažených atomů kyslíku a fluoru

oxacin – přípona pro skupinu látek derivovaných z chinolonu *(slovo je nejspíše odvozeno z anglického „carboxylic acid“ a latinské koncovky -n nebo -in)*

氧氟沙星 [yǎng fú shāxīng]

氧氟 [yǎng fú] – kyslík a fluor, kalk ofl-

沙星 [shāxīng] – fonetická výpůjčka -oxacin

Kyselina pipemidová

kyselina – systematický název podle chemické povahy

pipemidová – chemický přívlastek, název kombinace zkratek piperazinu a pyrimidinu

吡哌酸 [bǐ pài suān]

吡哌 [bǐ pài] – fonetická výpůjčka přívlastku pipemidová

酸 [suān] – kyselý, kalk kyselina

Vankomycin

vanko – z anglického „vanquish“

mycin – triviální latinský výraz pro pojmenování sloučenin, které byly extrahovány z plísní

万古霉素 [wàngǔ méi sù]

万古 [wàngǔ] – fonetická výpůjčka předpony vanko-

霉素 [méi sù] – kalk mycin (houba a koncovka -in)

Teikoplanin

název odvozen z plísně Actinoplanes teichomyceticus a koncovky -in

替考拉宁 [tìkǎolāníng]

fonetická výpůjčka celého názvu

Kolistin

z názvu bakterie Bacillus polymyxa nebo jinak colistinus

黏菌素 [nián jùn sù]

黏 [nián] – lepkavý, deskripce

菌素 [jùn sù] – bakterie element (koncovka -in), nejspíš kalk slova bacillus

Polymyxin B

z bakterie Bacillus polymyxa (z řeckého myxa a koncovky -in)

多粘菌素 B [duō zhān jùn sù B]

多[duō] – mnoho, kalk latinského poly-

粘 [zhān] – mukus, mukozní, kalk myx-

菌素 [jùn sù] – bakterie a element (koncovka -in), nejspíš kalk slova bacillus, ale v tomto případě deskripce

Kyselina fusidová

kyselina – systematický název podle chemické povahy

fosidová – triviální název (*podle plísně fusidium coccineum, kde byla poprvé objevena)*

夫西地酸 [fuxidì suān]

夫西地 [fuxidì] – fonetická výpůjčka přívlastku fusid-

酸 [suān] – kyselý, kalk kyselina

Metronidazol

metroni – zkratky z methylové a anagram nitro skupiny

dazol – zkratka z imidazolu

甲硝唑 [jiǎ xiāo zuò]

甲 [jiǎ] – methan, kalk předpony me-

硝 [xiāo] – ledek, neobvyklý kalk nitro-skupiny, chemický znak pro dusík je 氮

唑 [zuò] – azol, kalk přípony -azol

Tinidazol

ti – nedá se přesně určit, může odkazovat k ethylu, methylu

ni – zkratka z nitro skupiny

dazol – zkratka z imidazolu

替硝唑 [tì xiāo zuò]

替 [tì] – fonetická výpůjčka předpony or-

硝 [xiāo] – ledek, neobvyklý kalk nitro-skupiny, chemický znak pro dusík je 氮

唑 [zuò] – azol, kalk přípony -azol

Ornidazol

orni - nejspíš zkratka z chlor- a nitro-skupiny

dazol – zkratka z imidazolu

奥硝唑 [ào xiāo zuò]

奥 [ào] – fonetická výpůjčka předpony or-

硝 [xiāo] – ledek, neobvyklý kalk nitro skupiny, chemický znak pro dusík je 氮

唑 [zuò] – azol, kalk přípony -azol

Nitrofurantoin

nitrofuran – předpony uvedených hetero skupin

toin – zkratka hydantoinu

呋喃妥因 [fūnán tuǒyīn]

呋喃 [fūnán] – kalk furanu

妥因 [tuǒyīn] – fonetická výpůjčka koncovky -toin

Fosfomycin

fosfo – zkratka, předpona se vztahuje ke kyselině fosfonové

mycin – triviální název, látka produkovaná bakteriemi druhu streptomycinů

磷霉素 [lín méi sù]

磷 [lín] – fosfor, kalk předpony fosfo-

霉素 [méi sù] - kalk mycin (houba a koncovka -in)

Spektinomycin

spect – z latinského spectabilis „pozoruhodný“ (z bakterie streptomyces spectabilis

nomycin – zkratka aktinomycinu

大观霉素 [dàguān méi sù]

大观 [dàguān] – pozoruhodný, velkolepý, kalk lat. spectabilis

霉素 [méi sù] - kalk mycin (houba a koncovka -in)

Methenamin

methen – zkratka methylenu

amin – funkční skupina s atomem dusíku

乌洛托品 [wūluòtuōpǐn]

fonetická výpůjčka z triviálního názvu urotropin

Linezolid

line – nejspíš zkratka návázané skupiny morfolinu

zolid – zkratka chemických skupiny, ze kterých sloučeniny vznikla oxazolidinon a acetamid

利奈唑胺 [lìnài zuò àn]

利奈 [lìnài] – fonetická výpůjčka předpony line-

唑胺 [zuò àn] – acetazolamid, kalk

Daptomycin

dapto – nejspíše první písmena z předpon systematického názvu sloučeniny

mycin – triviální latinský výraz pro pojmenování sloučenin, které byly extrahovány z plísní

达托霉素 [dá tuō méi sù]

达托 [dá tuō] – fonetická výpůjčka předpony dapto-

霉素 [méi sù] – kalk mycin (houba a koncovka -in)

Bacitracin

杆菌肽 [gǎn jùn tài]

杆菌 [gǎn jùn] – bacil, kalk z lat. bacillus

baci – triviální název z latinského bacillus (sloučenina poprvé izolována z bakterie Bacillus subtilis)
tracin – triviální název odvozený od jména pacienty „Tracy“

肽 [tài] – peptid, odkazuje na strukturu cyklického peptidu, deskripce

Skupina chinolonových antibakteriálních léčiv je nejpočetnější a nejrůznorodější skupinou. Jedním jsou názvy se společnsou koncovkou -oxacin, v čínštině foneticky 沙星 [shā xīng]. V této skupině bylo nejnáročnější určit původ, a to se odrazilo i na čínském ekvivalentu, který dává přednost fonetickému přepisu kromě doslovného překladu latinských slov.

Zatímco u jednoslovných termínů se nevyskytl problém se syntaxí jazyka, u kyselin můžeme vidět, že čínština staví přívlastek před podstatné jméno, zatímco čeština v chemickém názvosloví naopak.

6.8. Vyhodnocení

Tabulka 1: Rozdělení českých názvů

Celkový počet	Názvy prokazatelně vycházející ze systematického názvu	Názvy se spornou interpretací	Triviální názvy	Hybridní názvy
136	44	48	16	28

Z celé skupiny J01, která obsahovala 223 originálních názvů, splňovalo kritéria a bylo podrobeno analýze 136 výrazů. Dohromady čítal korpus 272 názvů. První tabulka zobrazuje kvantitativní hodnocení korpusu pro české termíny. Jak je vidět, vzorek českých názvů tvoří 32 % systematických názvů, 12 % triviálních, 21 % hybridních. Za hybridní názvy označuji takové, která jsou částečně systematické a částečně triviální. U celých 35 % termínů nebylo možné přesně prokázat původ všech složek. Nejproblematičtější byly případy jediné hlásky (většinou samohlásky), nebo malé skupiny hlásek uprostřed slova, kde nebylo možné prokázat, jestli má spojistost se systematickým názvem, nebo je jen variantou názvu z důvodu vytvoření mezinárodně nechráněné varianty (INN).

Tabulka 2: Rozdělení čínských názvů

Celkový počet	Kalky	Fonetické výpůjčky	Hybridní názvy	Ostatní
136	24	26	65	21

V čínském korpusu převládá největší počet hybridních názvů (kombinace fonetické výpůjčky a doslovného překladu) 48 %, podobnou mírou jsou pak zastoupeny kalky 18%, fonetické výpůjčky 19% a ostatní 15 %. Mezi ostatní jsou zařazeny takové termíny, které měly alespoň jednu složku deskriptivní, tudíž se v pojmenování v nějaké části odklání od zdrojového jazyka.

Tabulka 3: Přehled čínských fonetických a kalkových analog

Česky	Fonetická verze	Význam
Met(a)-	美他 [měitā]	甲 [jiǎ]
Sul(fon)-	舒 [shū]	磺 [huáng]
Chlor-	克 [kè]	氯 [lǜ]
Benz(yl)	-	苄[biàn]; 苯 [běn]
Am(ino)	阿 [ā]; 安 [ān]	氨 [ān]
Ox(a)	噁 [ě]	氧 [yǎng]

V poslední tabulce č. 3 je vidět neúplná unifikace čínské terminologie. Uvádím zde několik chemických předpon, u kterých se v čínské verzi vyskytly dvě varianty – jedna převedená foneticky a jedna doslovným překladem v případech, kdy bylo jasné, k jaké předponě (funkční skupině) se název váže ve zdrojovém jazyce.

7. Závěr

Hlavním cílem této práce byla komparativní analýza české a čínské terminologie léčiv ATC skupin J01, J02 a J04. Záměrem bylo zjistit, do jaké míry jsou si podobné a v čem můžeme nalézt odlišnosti.

Z výsledků vyplývá, že čínská chemická terminologie není ve všech aspektech jednotná a systematická, ale to stejné platí i o české, popřípadě západní terminologii. Je evidentní, že vztah mezi českou a čínskou terminologií v oblasti léčiv skupiny J01, je vztah zdrojového jazyka k cílovému. Pokud tedy česká terminologie není jasnou a systematickou, můžeme čekat, že čínská terminologie tento jev převezme, aniž by vyjádřila podstatu termínu.

Přesto si můžeme všimnout, že čínské názvy vykazují některé specifické odlišnosti. Prvním specifikem je skutečnost, že pokud termíny neodpovídají zdroji, mají tendenci být kratší. V korpusu se vyskytlo pouze deset výrazů, kdy byl čínský název kratší o jednu či více slabik. Mnohem větší úspornost se ukázala v rovině sémantické. Zatímco latinkou zapsaný výraz obsáhne několika hláskami několik výrazných chemických skupin, čínština vybere jen jednu, která je pro ni důležitá.

Druhým specifikem je, že čínština vykazuje důslednější cit pro systematiku při zařazení účinné látky do kategorie. Jak vidíme na příkladech sulfadiazinu (磺胺嘧啶) nebo sulfanilamidu (磺胺氧), bylo pro čínštinu důležitější zachovat příslušnost ke kategorii, než vytvořit název odpovídající zdrojovému jazyku.

Třetí odlišností je nepochopení čínského jazyka pro části názvu vyjadřující změnu nebo prostorovou orientaci. Mezi takovými se objevily předpony thio-, deoxy-, threo-, iso-. Čínština takovou situaci řešila foneticky, nebo vlastní originální deskripcí.

Jedinou výjimkou, která se vymyká prvním dvěma odlišnostem je případ sulfametoxydiazinu (磺胺对甲氧嘧啶). Název je sémanticky obohacen o znak 对, který navíc odkazuje k prostorové orientaci. Chemická látka, a s ní i její název, byla podle CSFA registrována na přelomu let 2015-2016. Jestli je tento název novým ukazatelem, jakým směrem se bude vyvíjet čínské chemické názvosloví mohou ukázat teprve další výzkumy.

Domnívám se, že diplomová práce poskytla spoustu dalších otázek pro budoucí výzkum. Zajímavým by mohl být například výzkum toho, jakým způsobem čínština vybírá funkční skupiny, které jsou pro ni důležité, jak se zmiňuji v první části. Závěru. Dalšími možnostmi jsou rozšíření korpusu pro přesnější kvantitativní výsledky, analýza odlišností s ohledem na dobu, kdy byly názvy přejaty, nebo výzkum zaměřený na komerční odlišnosti v pojmenování produktů českých a čínských firem.

8. Resumé

My thesis aimed to analyze generic drug names in czech a chinese language. I analyzed 272 original generic names in ATC group J01 and compared two language systems from semantic and partly etymological perspective. Final result shows that relationship between czech and chinese is of source and target language when borrowing words. Both systems shows certain level of non-systematic terms in different aspects. Although, chinese drugs names tend to follow affiliation to category more strictly. Originally on chinese part, there is no understanding of chemical prefixes describing change or spatial orientation. One recently registered chinese drug name showed oposing position in chemical compound structure, which might be the sign of changing course in chinese drug terminology.

9. Seznam literatury

CHENG, Hao. Analysis of Chinese Chemical Language and Terminology. *International Journal of Languages, Literature and Linguistics* [online]. 2015 [cit. 2017-04-26]. DOI: 10.18178/IJLLL. Dostupné z: http://www.ijlll.org/vol1/47-CL00017.pdf

ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda*. Karolinum Press, 2011, 382 s. ISBN 8024619466.

ČERMÁK, František. *Lexikon a sémantika*. Praha : NLN, 2010.

FIKR, Jaroslav a Jaroslav KAHOVEC. *Názvosloví organické chemie*. Olomouc: Rubiko, 2002. ISBN 9788073460884.

International Nonproprietary Names (INN) for pharmaceutical substances: Names for radicals, groups & others Comprehensive list [online]. World Health Organization, 2012 [cit. 2017-04-23]. Dostupné z: http://www.who.int/medicines/services/inn/Radical_Book_2012.pdf

IUPAC: International Union of Pure and Applied Chemistry [online]. New York, USA [cit. 2017-04-27]. Dostupné z: https://iupac.org/what-we-do/nomenclature/

LANGSLOW, David R. *Medical Latin in the Roman Empire*. Oxford: Oxford University Press, 2002, 517 s.

LOTKO, Edvard. *Slovník lingvistických termínů pro filology*. 3. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003, 128 s.

Názvosloví organické chemie. 3. vyd. Olomouc: Rubico, 2008. ISBN 978-80-7346-088-4.

NOVOTNÁ, Zdenka. Contributions to the Study of Loan-Words and Hybrid Words in Modern Chinese. Archiv orientální, 1967, roc. 35, s. 613 648.

PETRÁČKOKVÁ, Věra a Jiří KRAUS. *AKADEMICKÝ SLOVNÍK CIZÍCH SLOV*. Český Těšín: Nakladatelství Fortuna, 1998. ISBN 80-200-0607-9.

POŠTOLKOVÁ, B. *O české terminologii*. Praha: Academia, 1983, 83 s.

Reardon-Anderson, J. *The Study of Change: Chemistry in China, 1840-1949*, Cambridge: Cambridge University Press, 1991. s. [online]. [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=o_XxL0f-AWMC&printsec=frontcover&hl=cs&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

RUSÍNOVÁ, Z., M. NEKULA a P. KARLÍK. *Příruční mluvnice češtiny*. Nakladatelství Lidové noviny, 2012, 800 s. ISBN 978-80-7106-624-8.

The use of common stems in the selection of International Nonproprietary Names (INN) for pharmaceutical substances. Geneva: World Health Organization, 2002.

WANG, Yangzong. A NEW INQUIRY INTO THE TRANSLATION OF CHEMICAL TERMS BY JOHN FRYER AND XU SHOU. *New Terms for New Ideas. Western Knowledge and Lexical Change in Late Imperial China.* [online]. Leiden: Brill Publishers, 2001, , 271-283 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: http://www.wsc.uni-erlangen.de/pdf/wang.pdf

WANG, Yangzong. The Translation of Chemical Elements in Huaxue Jianyuan. *Sinica Leidensia* [online]. Brill, 2001 [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: https://books.google.cz/books?id=6O6pNS4oYWwC&pg=PA273&lpg=PA273&dq=Huaxue+Jianyuan&source=bl&ots=z0Jmf4BGUb&sig=-kuGm87dFmq2jKo_VY2nlugsNEc&hl=cs&sa=X&ved=0ahUKEwiH6djEq8jTAhWka5oKHZ-cBPoQ6AEIKzAB#v=onepage&q=Huaxue%20Jianyuan&f=false

WHO Collaborating Centre for Drug Statistics Methodology [online]. Marcus Thranes 0473 Oslo [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: https://www.whocc.no/atc/structure_and_principles/

WRIGHT, David. The Translation of Modern Western Science in Nineteenth-Century China, 1840-1895. *Isis* [online]. The University of Chicago Press, , 653-683 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: http://sites-final.uclouvain.be/econ/DW/DOCTORALWS2004/bruno/adoption/wright%20chinese%20translation.pdf

Slovníky a databáze

CFDA: [online]. [cit. 2017-02-21]. Dostupné z: http://www.sfda.gov.cn/WS01/CL0001/

Machek, V., Etymologický slovník jazyka českého, Praha: Academia, 1971, 868 s.

Merriam-Webster [online]. [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: https://www.merriam-webster.com/

NCBI: National Center for Biotechnology Information [online]. 8600 Rockville Pike, Bethesda MD, 20894 USA [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: https://www.ncbi.nlm.nih.gov/

Online Etymology Dictionary [online]. [cit. 2015-05-04]. Dostupné z: http://www.etymonline.com

Oxford Living Dictionaries [online]. Oxford University Press [cit. 2017-04-18]. Dostupné z: https://en.oxforddictionaries.com

Pleco software, version 3.2.12 Copyright (C) 2001-2015 Pleco Software Incorporated, New York. https://www.pleco.com

SÚKL: Státní ústav pro kontrolu léčiv [online]. [cit. 2017-02-21]. Dostupné z: http://www.sukl.cz/

Slovník cizích slov [online]. [cit. 2015-05-04]. Dostupné z: http://www.slovnik-cizichslov.cz

VOKURKA, Martin a Jan HUGO. Velký lékařský slovník. 2015. Maxdorf. ISBN 978-80-7345-456-2.

文林 Wénlín Software for Learning Chinese, Version 3.0 Copyright (C) 1997-2002 Wenlin Institute, Inc. ABC Dictionary Copyright (C) University of Hawai'i Press. http://www.wenlin.comVersion 3. 0, July 1, 2002.

10. Seznam příloh

- Kompletní seznam účinných látek ve skupině J01s vyznačeným korpusem

11. Přílohy

Seznam ATC J01

J: Antiinfektiva pro systémovou aplikaci

J01: Antibakteriální léčiva pro systémovou aplikaci

J01A: Tetracykliny

J01AA: Tetracykliny

J01AA01: Demeklocyklin

J01AA02: Doxycyklin

J01AA03: Chlortetracyklin

J01AA04: Lymecyklin

J01AA05: Metacyklin

J01AA06: Oxytetracyklin

J01AA07: Tetracyklin

J01AA08: Minocyklin

J01AA09: Rolitetracyklin

J01AA10: Penimepicyklin

J01AA11: Klomocyklin

J01AA12: Tigecyklin

J01AA20: Kombinace tetracyklinů

J01AA56: Oxytetracyklin, kombinace

J01B: Amfenikoly

J01BA: Amfenikoly

J01BA01: Chloramfenikol

J01BA02: Thiamfenikol

J01BA52: Thiamfenikol, kombinace

J01C: Beta-laktamová antibiotika, peniciliny

J01CA: Peniciliny se širokým spektrem

J01CA01: Ampicilin

J01CA02: Pivampicilin

J01CA03: Karbenicilin

J01CA04: Amoxicilin

J01CA05: Karindacilin

J01CA06: Bakampicilin

J01CA07: Epicilin

J01CA08: Pivmecilinam

J01CA09: Azlocilin

J01CA10: Mezlocilin

J01CA11: Mecilinam

J01CA12: Piperacilin

J01CA13: Tikarcilin

J01CA14: Metampicilin

J01CA15: Talampicilin

J01CA16: Sulbenicilin

J01CA17: Temocilin

J01CA18: Hetacilin

J01CA19: Aspoxicilin

J01CA20: Peniciliny se širokým spektrem, kombinace

J01CA51: Ampicilin, kombinace

J01CE: Peniciliny citlivé k působení beta-laktamáz

J01CE01: Benzylpenicilin

J01CE02: Fenoxymethylpenicilin

J01CE03: Propicilin

J01CE04: Azidocilin

J01CE05: Feneticilin

J01CE06: Penamecilin

J01CE07: Klometocilin

J01CE08: Benzathin-benzylpenicilin

J01CE09: Prokain-benzylpenicilin

J01CE10: Benzathin-fenoxymethylpenicilin

J01CE30: Peniciliny citlivé k působení beta-laktamáz, kombinace

J01CF: Peniciliny rezistentní k působení beta-laktamáz

J01CF01: Dikloxacilin

J01CF02: Kloxacilin

J01CF03: Meticilin

J01CF04: Oxacilin

J01CF05: Flukloxacilin

J01CF06: Nafcilin

J01CG: Inhibitory beta-laktamáz

J01CG01: Sulbaktam

J01CG02: Tazobaktam

J01CR: Kombinace penicilinů, včetně inhibitorů beta-laktamáz

J01CR01: Ampicilin a enzymový inhibitor

J01CR02: Amoxicilin a enzymový inhibitor

J01CR03: Tikarcilin a enzymový ihibitor

J01CR04: Sultamicilin

J01CR05: Piperacilin a enzymový inhibitor

J01CR50: Kombinace penicilinů

J01D: Jiná beta-laktamová antibiotika

J01DB: Cefalosporiny I. generace

J01DB01: Cefalexin

J01DB02: Cefaloridin

J01DB03: Cefalotin

J01DB04: Cefazolin

J01DB05: Cefadroxil

J01DB06: Cefazedon

J01DB07: Cefatrizin

J01DB08: Cefapirin

J01DB09: Cefradin

J01DB10: Cefacetril

J01DB11: Cefroxadin

J01DB12: Ceftezol

J01DC: Cefalosporiny II. generace

J01DC01: Cefoxitin

J01DC02: Cefuroxim

J01DC03: Cefamandol

J01DC04: Cefaklor

J01DC05: Cefotetan

J01DC06: Cefonicid

J01DC07: Cefotiam

J01DC08: Lorakarbef

J01DC09: Cefmetazol

J01DC10: Cefprozil

J01DC11: Ceforanid

J01DC12: Cefminox

J01DC13: Cefbuperazon

J01DC14: Flomoxef

J01DD: Cefalosporiny III. generace

J01DD01: Cefotaxim

J01DD02: Ceftazidim

J01DD03: Cefsulodin

J01DD04: Ceftriaxon

J01DD05: Cefmenoxim

J01DD06: Latamoxef

J01DD07: Ceftizoxim

J01DD08: Cefixim

J01DD09: Cefodizim

J01DD10: Cefetamet

J01DD11: Cefpiramid

J01DD12: Cefoperazon

J01DD13: Cefpodoxim

J01DD14: Ceftibuten

J01DD15: Cefdinir

J01DD16: Cefditoren

J01DD17: Cefkapen

J01DD51: Cefotaxim, kombinace

J01DD52: Ceftazidim, kombinace

J01DD54: Ceftriaxon, kombinace

J01DD62: Cefoperazon, kombinace

J01DE: Cefalosporiny IV. generace

J01DE01: Cefepim

J01DE02: Cefpirom

J01DE03: Cefozopran

J01DF: Monobaktamy

J01DF01: Aztreonam

J01DF02: Karumonam

J01DH: Karbapenemy

J01DH02: Meropenem

J01DH03: Ertapenem

J01DH04: Doripenem

J01DH05: Biapenem

J01DH51: Imipenem a enzymový inhibitor

J01DH55: Panipenem a betamipron

J01DI: Jiné cefalosporiny a penemy

J01DI01: Ceftobiprol-medokaril

J01DI02: Ceftarolin-fosamil

J01DI03: Faropenem

J01DI54: Ceftolozan a enzymový inhibitor

J01E: Sulfonamidy a trimethoprim

J01EA: Trimethoprim a deriváty

J01EA01: Trimethoprim

J01EA02: Brodimoprim

J01EA03: Iklaprim

J01EB: Sulfonamidy krátkodobě působící

J01EB01: Sulfisomidin

J01EB02: Sulfamethizol

J01EB03: Sulfadimidin

J01EB04: Sulfapyridin

J01EB05: Sulfafurazol

J01EB06: Sulfanilamid

J01EB07: Sulfathiazol

J01EB08: Sulfathiomočovina

J01EB20: Sulfonamidy krátkodobě působící, kombinace

J01EC: Sulfonamidy střednědobě působící

J01EC01: Sulfamethoxazol

J01EC02: Sulfadiazin

J01EC03: Sulfamoxol

J01EC20: Sulfonamidy střednědobě působící, kombinace

J01ED: Sulfonamidy dlouhodobě působící

J01ED01: Sulfadimethoxin

J01ED02: Sulfalen

J01ED03: Sulfametomidin

J01ED04: Sulfametoxydiazin

J01ED05: Sulfamethoxypyridazin

J01ED06: Sulfaperin

J01ED07: Sulfamerazin

J01ED08: Sulfafenazol

J01ED09: Sulfamazon

J01ED20: Sulfonamidy dlouhodobě působící, kombinace

J01EE: Kombinace sulfonamidů a trimethoprimu, včetně derivátů

J01EE01: Sulfamethoxazol a trimethoprim

J01EE02: Sulfadiazin a trimethoprim

J01EE03: Sulfametrol a trimethoprim

J01EE04: Sulfamoxol a trimethoprim

J01EE05: Sulfadimidin a trimethoprim

J01EE06: Co-tetroxazin (sulfadiazin a tetroxoprim)

J01EE07: Sulfamerazin a trimethoprim

J01F: Makrolidy, linkosamidy a streptograminy

J01FA: Makrolidy

J01FA01: Erythromycin

J01FA02: Spiramycin

J01FA03: Midekamycin

J01FA05: Oleandomycin

J01FA06: Roxithromycin

J01FA07: Josamycin

J01FA08: Troleandomycin

J01FA09: Klarithromycin

J01FA10: Azithromycin

J01FA11: Miokamycin

J01FA12: Rokitamycin

J01FA13: Dirithromycin

J01FA14: Flurithromycin

J01FA15: Telithromycin

J01FA16: Solithromycin

J01FF: linkosamidy

J01FF01: Klindamycin

J01FF02: Linkomycin

J01FG: Streptograminy

J01FG01: Pristinamycin

J01FG02: Quinupristin/dalfopristin

J01G: Aminoglykosidová antibiotika

J01GA: Streptomyciny

J01GA01: Streptomycin

J01GA02: Streptoduocin

J01GB: jiné aminoglykosidy

J01GB01: Tobramycin

J01GB03: Gentamicin

J01GB04: Kanamycin

J01GB05: Neomycin

J01GB06: Amikacin

J01GB07: Netilmicin

J01GB08: Sisomicin

J01GB09: Dibekacin

J01GB10: Ribostamycin

J01GB11: Isepamicin

J01GB12: Arbekacin

J01GB13: Bekanamycin

J01M: Chinolonová Antibakteriální Léčiva

J01MA: Fluorochinolony

J01MA01: Ofloxacin

J01MA02: Ciprofloxacin

J01MA03: Pefloxacin

J01MA04: Enoxacin

J01MA05: Temafloxacin

J01MA06: Norfloxacin

J01MA07: Lomefloxacin

J01MA08: Fleroxacin

J01MA09: Sparfloxacin

J01MA10: Rufloxacin

J01MA11: Grepafloxacin

J01MA12: Levofloxacin

J01MA13: Trovafloxacin

J01MA14: Moxifloxacin

J01MA15: Gemifloxacin

J01MA16: Gatifloxacin

J01MA17: Prulifloxacin

J01MA18: Pazufloxacin

J01MA19: Garenoxacin

J01MA21: Sitafloxacin

J01MB: Jiné Chinolony

J01MB01: Rosoxacin

J01MB02: Kyselina nalidixová

J01MB03: Kyselina piromidová

J01MB04: Kyselina pipemidová

J01MB05: Kyselina oxolinová

J01MB06: Cinoxacin

J01MB07: Flumekvin

J01MB08: Nemonoxacin

J01RA: kombinace antibakteriálních léčiv

J01RA01: Peniciliny, kombinace s jinými antibakteriálními léčivy

J01RA02: Sulfonamidy, kombinace s jinými antibakteriálními léčivy (kromě trimethoprimu)

J01RA03: Cefuroxim a metronidazol

J01RA04: Spiramycin a metronidazol

J01RA05: Levofloxacin a ornidazol

J01RA06: Cefepim a amikacin

J01RA07: Azithromycin, flukonazol a seknidazol

J01RA08: Tetracyklin a oleandomycin

J01RA09: Ofloxacin a ornidazol

J01RA10: Ciprofloxacin a metronidazol

J01RA11: Ciprofloxacin a tinidazol

J01RA12: Ciprofloxacin a ornidazol

J01RA13: Norfloxacin a tinidazol

J01XA: Glykopeptidová antibiotika

J01XA01: Vankomycin

J01XA02: Teikoplanin

J01XA03: Telavancin

J01XA04: Dalbavancin

J01XA05: Oritavancin

J01XB: Polymyxiny

J01XB01: Kolistin

J01XB02: Polymyxin b

J01XC: Steroidní antibakteriální léčiva

J01XC01: Kyselina fusidová

J01XD: Imidazolové deriváty

J01XD01: Metronidazol

J01XD02: Tinidazol

J01XD03: Ornidazol

J01XE: Nitrofuranové deriváty

J01XE01: Nitrofurantoin

J01XE02: Nifurtoinol

J01XE03: Furazidin

J01XE51: Nitrofurantoin, kombinace

J01XX: Jiná antibakteriální léčiva

J01XX01: Fosfomycin

J01XX02: Xibornol

J01XX03: Klofoktol

J01XX04: Spektinomycin

J01XX05: Methenamin

J01XX06: Kyselina mandlová

J01XX07: Nitroxolin

J01XX08: Linezolid

J01XX09: Daptomycin

J01XX10: Bacitracin

J01XX11: Tedizolid